

Esma Nur Taytan

<https://orcid.org/0009-0008-5921-1765>

Graduate student, Haliç University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Türkiye, taytanmanur123@gmail.com

Atf Künyesi | Citation Info

Hüseyin Nihal Atsız'ın Ruh Adam Romanının Kutsal Çam Ağacı Miti ve Bunun Tenasüh İnancı Bakımından İncelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (4), 2639-2670.

<https://doi.org/10.45868/atdd.1124772>

Hüseyin Nihal Atsız'ın Ruh Adam Romanının* Kutsal Çam Ağacı Miti ve Bunun Tenasüh İnancı Bakımından İncelenmesi

Öz

Bu çalışmada Hüseyin Nihal Atsız'ın Ruh Adam romanından hareketle eski Türklerde var olan ve totem mitlerinden olan ağaç miti konusuna değinilmiştir. Araştırmada mitlerin, tanrılar ve tanrıçalarla; olağanüstü ve doğaüstü olaylarla ilgili olduğu belirtilmiştir. Ruh Adam romanında yer alan çam ağacının eski Türklerde kutsal olarak görüldüğü tespit edilerek; bu ağacın ölümsüzlük ve yeniden doğuşu simgelediğine ulaşılmıştır. Romanın başında yer alan Uygur masalındaki çam ağacının axis mundi yani yerin merkezi görevini üstlendiği belirtilmiştir. Ötüken'de geçen bu masaldaki çam ağacının; göğü, yeri ve cehennemi birbirine bağladığına ulaşılmış olup aynı zamanda kutsallık atfedilen bu çam ağacının, Yüzbaşı Burkay'ın tenasüh yaşamasına sebep olduğu belirtilmiştir. Romanda yer alan tenasüh inancının, eski Türklerde var olan Şamanizm ve Budizm dinine dayandığı tespit edilmiştir. Romanda 20. yüzyılda yaşayan Selim Pusat'ın tenasüh yaşamasındaki en büyük etkenin, iki bin yıl önce Mete Han döneminde Börü Kayı olarak sevdiği kıza ok atmamasıyla yaptığı emre itaatsizlik ve bu sebeple idam edildiği belirtilmiştir. Börü Kayı'nın tekrar Yüzbaşı Burkay olarak dirildiğinde ise yasak aşka düşüp eşine ihanetiyle lanetlenmesinin tenasühün bir döngü halini almasına sebep olduğu açıkça belirtilmiştir. Yüzbaşı Burkay öldüğünde ise Burkay'ın, Selim Pusat olarak dünyaya geldiği, ruhunda ve mizacında bir değişim yaşanmadığı için de aynı hataları tekrar ettiği görülmüştür. Çalışmada yine nefesine yenik

*Bu makale yazarın "Hüseyin Nihal Atsız'ın Romanlarında Türk Halk Edebiyatı Ürünleri ve Mitolojik Unsurların Analizi" adlı Yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

düşen Selim Pusat'ın Tanrı tarafından cezalandırılarak; lanetinin devam ettiği, Selim Pusat'ın romanın sonunda yok olarak içinde bulunduğu tenasüh döngüsünün son bulduğu da belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hüseyin Nihal Atsız, Ruh Adam, Mitolojik Ana-Tanrıça, Tenasüh İnancı, Çam Ağacı Miti, Axis Mundi

The Sacred Pine Tree Myth of Hüseyin Nihal Atsız's Spirit Man Novel and Its Investigation in Terms of Tenasüh Belief

Abstract

In this study, based on Hüseyin Nihal Atsız's novel Ruh Adam, the subject of the tree myth, which exists in ancient Turks and is one of the totem myths, is mentioned. In the study, it is stated that myths are related to gods and goddesses and extraordinary and supernatural events. It was determined that the pine tree in the novel Spirit Man was seen as sacred in the ancient Turks and it was reached that this tree symbolizes immortality and rebirth. It is stated that the pine tree in the Uyghur tale at the beginning of the novel serves as the axis mundi, the center of the earth. The pine tree in this tale, which takes place in Ötüken, connects heaven, earth and hell, and at the same time, it is stated that this pine tree, which is attributed to holiness, causes Captain Burkey to experience tenasüh. It has been determined that the belief in tenasüh in the novel is based on the religion of Shamanism and Buddhism, which existed in the ancient Turks. In the novel, it is stated that the biggest factor in Selim Pusat, who lives in the 20th century, experiencing tenasüh is his disobedience to the order he disobeyed two thousand years ago as Börü Kayı during the reign of Mete Khan by not shooting an arrow at the girl he loved and for this reason he was executed. When Börü Kayı is resurrected as Captain Burkey again, it is clearly stated that falling into forbidden love and being cursed with his betrayal of his wife caused tenasüh to become a cycle. When Captain Burkey dies, it is seen that Burkey is born as Selim Pusat and repeats the same mistakes since there is no change in his soul and temperament. In the study, it is also stated that Selim Pusat, who succumbed to his ego, was punished by God; his curse continued, and the cycle of tenasüh in which Selim Pusat was destroyed at the end of the novel ended.

Keywords: Hüseyin Nihal Atsız, Ruh Adam, Mythological Mother-Goddess, Tenasüh Belief, Pine Tree Myth, Axis Mundi

Giriş

Mitler tarih boyunca eski Türklerin dinî inançlarında ve kültürlerinde önemli rol oynamışlardır. Fuzuli Bayat, mitleri iki kategoride tasnif etmektedir: A. Genel Kategoriler B. Özel Kategoriler. Genel kategoridekiler dünyanın hemen hemen bütün halklarında görülen mitlerdir. Genel kategorideki mitler de; kozmogonik mitler, ilk insanın yaratılması mitleri, türeyiş mitleri, takvim mitleridir. Özel kategorideki mitler ise; tanrılar hakkında (teogoni) mitleri, köken (etiolojik) mitler, dünyanın sonu (eskatoloji) hakkında mitler, totem mitleri, kahramanlık mitleri olarak beşe ayrılmaktadır (Bayat, 2005, s. 8-11). Buna dayanarak çalışmada totem mitlerinin bir türü olan ağaç miti irdelenecektir. Çalışmada genelden özele giderek bu

ağaç mitinin bir alt türü olan çam ağacının dünyada ve eski Türklerde neyi simgelediğini ve Ruh Adam romanında neyi temsil ettiği ortaya konacaktır.

Öcal Oğuz'un Türk Halk Edebiyatı kitabında Mircea Eliade'den aktardığı gibi (...)” *Mit, her zaman bir ‘yaratılış’ın öyküsüdür: Bir şeyin nasıl yaratıldığı, nasıl ‘var olmaya’ başladığı anlatılır. Mit; ancak gerçekten olup bitmiş, tam anlamıyla ortaya çıkmış olan şeyden söz eder. Mitolojideki kişiler doğaüstü varlıklardır*” (Oğuz vd., 2015, s. 136). Tanrılar, tanrıçalar, hayvanlar, ilk çağlarda yaşamış kültürel kahramanlar mitolojinin ana karakterlerini oluşturur. Bu karakterlerde insanî özellikler bulunabilir, fakat karakterlerin oluşum biçimleri ve davranışlarının çoğu olağanüstü ve doğaüstü unsurlar barındırır. Ruh Adam romanındaki Selim Pusat ve Güntülü isimli karakterlerin yaşadığı olağanüstü ve doğaüstü olaylarda da mitolojik bir unsur olan çam ağacı bulunur. Bu karakterler aynı zamanda romanda da belirtildiği üzere iki bin yıl öncesinde de yaşamış karakterlerdir.

“Bütün dünya kültürlerinde, dünya görüşünün temel sembollerinden biri hayat ağacı (kozmetik ağaç, dünya ağacı)’dır. Bu sembol, en ilkel kabilelerden en modern kültürlerle kadar pek çok uygarlığın mitolojisinde görülür. Benzer özellikleri bulunmasına rağmen, milletlerin dünya görüşlerindeki hayat ağacı algılayışlarında farklılıklar vardır. Bazı milletler ona totem olarak yaklaşırken, bazıları ise onu tanrısal bir varlık olarak kabul eder “ (Ergun, 2012, s. 1).

Ruh Adam romanında ise totem mitlerden olan çam ağacı (hayat ağacı, dünya ağacı, kozmik ağaç) tanrısal, kutsal bir ağaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Biz öncesinde bu çam ağacının, bilinen diğer adlarıyla hayat ağacı, dünya ağacı, kozmik ağaç veya bilgi ağacının Ruh Adam romanı üzerindeki rolünü ele alıp daha sonra bu kutsal ağacın Ruh Adam romanındaki tenasüh olayındaki işlevini ortaya koyar.

1.Şamanizm’deki Dünya Ağacının (Çam Ağacı) Ruh Adamdaki Rolü

“İnsanın sınırsız yaşama isteğinden ve ölümü kabul edemeyişinden kaynaklanan, öldükten sonra dirilme inancının simgesidir ağaç. Kökleriyle toprağın derinliklerine inen, dallarıyla göğe doğru uzanan ağaç, dünya var oldukça sürekli kullanılacak örge olarak karşımıza çıkacaktır. Yaşam süresi, toprağa yakın yerinden kesildiğinde kökünden yeniden sürgün vermesi, bazı cinslerinde yaprağının sürekli yeşil kalması ve yapraklarını döken cinsinde ise; baharda yeniden canlanması, doğa güçlerine karşı direnmesi ve göğe yakınlığı gibi nedenlerle ağaç, insanlık tarafından kutsal bir varlık olarak kabul edilmiştir “ (Ateş, 2012, s. 7).

Atsız’ın yazdığı Ruh Adam romanındaki Uygur masalında da Burkay ile Açığma-Kün’ün Şamanizm ve Budizm dinine göre kutsal kabul edilen çam ağacının yanında karşılaşması ve Burkay’ın Açığma-Kün’e çam ağacının yanında âşık olması elbette ki tesadüf değildir. Açığma-

Kün, Mitolojik Ana- Tanrıça olarak, yarı Tanrı yarı insan özellikleri taşır. Burkay ile Açığma-Kün'ü birbirine bağlayan kutsal çam ağacı olur.

Uygur döneminde geçen bu vakada çam ağacı "axis mundi" yani yerin merkezi görevini üstlenmektedir. Bilindiği üzere Uygurların yerleşim yeri bugünkü Moğolistan-Ötüken'dir. Ötüken Dağı da çam ağacı gibi Şamanlar için kutsallık atfeder. Ötüken'de geçen bu masalda yerin merkezini temsil eden çam ağacı; göğü, yeri ve cehennemi birbirine bağlar. Açığma-Kün ile Yüzbaşı Burkay'ın devamlı çam ağacının yanında buluşması, onların tenasüh yoluyla yeniden doğacağının göstergesidir. Erman Artun, tenasüh inancı hakkında bizlere şu bilgileri sunar:

"Genel bir tanımla, öldükten sonra insanın ruhunun başka bir bedene girerek hayatını sürdürebilmesi olarak tanımlanabilen tenasüh inancı, eski dünyanın farklı yerlerinde farklı biçimlerde kabul gören bir inanç biçimidir. Bununla birlikte, insan ruhunun insana, hayvana, bitkiye veya cansız varlığa göç etmesi gibi biçimleri olan bu inancın en hakim olduğu, en fazla işlenip geliştiği yer Hindistan'dır. Budizm inancının temelini oluşturmaktadır." (Artun, 2005, s. 116).

Şamanizm dini açısından kutsal görülen çam ağacının tenasüh meselesindeki işlevi şudur: Şamanizm'de ölen ruhlar orta dünyadan yeraltı dünyasına giderler. Yüzbaşı Burkay'ın ruhu ise bu aşamadan geçmeyip kutsal çam ağacı sayesinde ölümsüzlüğe kavuşmuş ve başka bedende ve başka isimde dünyaya geldiğinde benzer olayları yaşamıştır. Açıkça ifade etmek gerekirse bu kutsal ağaç, tenasüh yoluyla yeniden doğuşu sağlamıştır. Kutsal çam ağacı, Yüzbaşı Burkay'a İlahî Işık'ın yani Tanrı'nın emriyle ölümsüzlüğü bahşetmiştir. Ancak tenasüh yoluyla elde edilen bu ölümsüzlük, lütuf değil bir ceza olarak Tanrı tarafından bahşedilmiştir.

Birçok kaynakta kutsal çam ağacı, farklı isimlerle anılmıştır. Bunlar; Evren ağacı, kozmik ağaç, hayat ağacı, bilgi ağacı, dünya ağacı gibi isimlerdir. Bir kaniya göre farklı coğrafyalarda ve toplumlarda bu çam ağacının ismi üzerinde fikir birliğine varılamamışsa da kutsallığı sebebiyle getirdiği mucizeler sayesinde birçok durum meydana geldiği için, bir alamet-i farikası olduğu fikri üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Yani bahsi geçen tüm bu isimler tek bir ağacı işaret etmektedir o da hem Türk hem de dünya kültüründe önem arz eden kutsal çam ağacıdır. Uygurların kutsal çam ağacı romanda daha sonra Çamlı Koru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kutsal çam ağacı, olağanüstü olayların geçeceği bir mekân olacaktır.

2.Uygur Masalında Bir Mitolojik Ana Tanrıça: Açığma-Kün

Yüzbaşı Burkay'ın evli olmasına rağmen yüreğinde yasak bir aşkın ilk tohumu filizlenir. Bir gün çam ağacının yanında bir kız görür ve bu kızın güzel yeşil gözlerinden, parlak bakışlarından etkilenip kıza âşık olur. Kıza adını ve kim olduğunu soran Yüzbaşı Burkay, ilk başta kızıdan hiçbir yanıt alamaz. Yüzbaşı, kızıdan hiç olmazsa adının ne olduğunu söylemesini ister. Kız en sonunda şöyle cevap verir:

“Beşbalık'ta doğdumsa da Karluk kıızıyım. Nice erin yüreğinde saklı sızıyım. Yüreğine od düştüyse zorlayıp söndür. Bilen bilir; adım, sanım: Açığma-Kün'dür. Ölmemeyi istiyorsan yaklaşma bana. Belam çoktur, görünmeden dokunur sana...” (Atsız, 1997, s. 6).

Kızın kökeninin Beşbalık'tan yani gününüzdeki Çin'den gelme olması ve bir ağacın yanında Yüzbaşı Burkay ile tanışması, bu iki farklı milletten insanın kaderlerinin bir ağaç sayesinde bağlanacağını göstergesidir. Buradaki çam ağacı mitolojideki dünya ağacıdır. Açığma-Kün'ün Yüzbaşı Burkay'a yaptığı uyarıda: *“Nice erin yüreğinde saklı sızıyım.”* cümlesi boşuna bulunmamaktadır. Daha ilk tanışmada Açığma-Kün, Burkay'a kötülük ve bela getireceğini hatta birçok erkeğin yüreğinde kendisinin yarattığı bir sızı olduğunu söylemektedir. Yani Açığma-Kün, Burkay'daki bu seveda halinin ve bunun doğrultusunda bu sevdanın başına bela olacağını, Burkay'a özgü bir durum olmadığını; benliğine hükmettiği başka erkeklerin de olduğunu altını çizmiştir. Mitolojik Ana'nın karanlık ve kötü bir yüzünün olduğunu buradan anlamaktayız.

Uygur döneminde geçen bu masalın gerçek zamana yansıyor; gerçeğe sirayet etmesiyle birlikte Selim Pusat ve çevresinde tenasüh etkisiyle meydana getirdiği değişimler, Şamanizm ve Budizm dinlerinde var olan tenasühün (yeniden doğuş) bir sonucudur. Tenasühün meydana gelmesini sağlayan ise çam ağacı olmuştur. Bu ağacın tanrısal ve büyümlü bir işlevi bulunmaktadır. Bundan dolayı da Yüzbaşı Burkay'ın Selim Pusat bedeninde yeniden hayat bulmasında bu çam ağacının rolü büyüktür. Bu ağaç, yeniden dirilişi ve ölümsüzlüğü temsil etmektedir. Bu sebeple Yüzbaşı Burkay'ın ruhu hep diri kalmış ancak bedeni değişmiştir. Çam ağacı ruhun ölümsüzlüğünü sağlamıştır. Çam ağacındaki kozmik direk ve diğer alemlerle kurulan, en önemlisi de Tanrı ile kurulan bağlantı bunu sağlamıştır.

Bu ağaç katmanlı dünyayı birleştiren bir güce sahiptir. Burkay ve Açığma-Kün'ün bu ağacın yanında karşılaşması Burkay'a ölümsüzlüğü verip, içinde bulunacağı bu yasak aşk dolayısıyla yeniden doğuşu yani tenasühü getirmiştir. Şimdi bu çam ağacının masaldan gerçeğe dönüşen olaylar zincirindeki vazifesini Bayat şöyle açıklamıştır:

“Şamanizm’de üç katmanlı dünyayı birleştiren dünya ağacı, ölümsüzlüğü, canlılığı, yeniden doğuşu simgeler. Üç katmanlı dünyayı birleştiren dünya ağacı, aslında kozmosun kendisidir. Köküyle yeraltı dünyasını, gövdesiyle orta dünyayı, dal ve yapraklarıyla yukarı dünyayı sembolize eden ağaç, kozmik modelin merkezinde yer almaktadır. Altaylılara göre, merkezde bulunan ve üçlü dünyayı birleştiren çam ağacı (dünya ağacı), dünyadaki ağaçların en büyüğüdür. Bu ağacın tepesinde Bay Ülgen’in oturduğuna inanılır. Benzer bir inanç Yakut Türklerinde de vardır.” (Bayat, 2016, C. 2, s. 187).

Yani romanda masaldan gerçeğe uzanan serüvendeki yaşananlar dinî bir olgunun, Tanrı inancının meydana getirdiği olaylardır. Kutsal çam ağacı yanında tanışan bu ikili, Burkey’in karısının ettiği bedduanın kabulüyle lanetlenmiş; daha sonra da laneti başlatan Yüzbaşı Burkey, Selim Pusat şeklinde Tanrı Ülgen tarafından cezalandırılarak yeniden doğmuş, yeniden doğuşunda da aynı ıstırap ve üzüntüyle kavrulmuştur. Üç kez yeniden doğuş (tenasüh) yaşayan Selim Pusat, en sonunda İlahî Işık (Bay Ülgen) tarafından benzer bir suçu işleyen Kubudak ile dövüşmek cezasına çarptırılmıştır. Kendisi gibi yasak ve imkânsız bir aşka tutulan Kubudak’ı yenemeyen Selim Pusat, romanın sonunda ani bir biçimde yok olmuştur. Bunun sebebiyse kendisine tenasüh yoluyla verilen üçüncü şansı da aynı hataları tekrar edip kullanamamasındadır.

Uygur masalında ise; masalda iyi yürekli bir kişi olarak belirtilen Yüzbaşı Burkey, Açığma-Kün’e sevdalandığı için tapınağa gidip gönlündeki sevda odunun (ateşinin) sönmesi için dua eder. Her gün kızın yanına gitmemek için yeminler eden Burkey, yeminini bozup; kızın hasretine dayanamayıp, çam ağacının oraya Açığma-Kün’ü görmeye gider. Kırk birinci gün yine çam ağacının yanına giden Yüzbaşı Burkey, Açığma-Kün’ü bulamaz. Yüzbaşı Burkey, endişe ve ıstırap içinde bekler. Ruh Adam romanında canlılığı, ölümsüzlüğü ve yaşamı simgeleyen ve Mitolojik Ana-Tanrıça olan kişi Açığma-Kün’dür. Açığma-Kün ortadan kaybolduğu için çam ağacı kurur. Çam ağacının üstüne tüneyen akdoğan da ölür. Yeşil otlar da Açığma-Kün’ün yokluğunda duman olurlar. Fuzuli Bayat’ın İran tarihçisi Cüveyni’den aktardığına göre;

“Ağaç mitinin daha detaylı varyantına göre insanlar, bu ağaçlardan çıkan çocuklara sırasıyla; birincisine Sungur Tekin (Akdoğan Şehzade), ikincisine Kotu Tekin (Sivilceli Şehzade), üçüncüsüne Tük Tekin (Kusursuz Şehzade), dördüncüsüne Ur Tekin (Siracalı Şehzade) beşincisine de Buku Tekin (Boğa veya Bilgin Şehzade) ismini verdiler” (Bayat, 2007, C. 1, s. 179).

Bayat'a göre insanlar, akdoğan kuşunu ağaç mitinin bir çocuğu olarak görmüşlerdir. Burada sözü geçen Akdoğan, Atsız'ın Ruh Adam romanındaki Uygur masalında da bulunur. Akdoğan, Açığma-Kün'ün yokluğundan dolayı ah edip ağlayıp; Yüzbaşı Burkay'a Açığma-Kün'ü beklediğini söyler. Akdoğanın yeniden hayat bulması için Açığma-Kün'e ihtiyacı vardır. Açığma-Kün'ün yokluğunda, onu bekleyen Akdoğan'ın kanatları çırpamaz olup en sonunda düşüp ölür. Aynı şekilde yeşil otlar, Açığma-Kün'ün yokluğundan dolayı yanıp duman olurlar. Buradan anlaşılacağı üzere Açığma Kün, mitolojik bir ana figürü, yani Tanrıça temsilidir. Mitolojik Ana, toprağa hükmeder, Açığma-Kün'ün de ağaca, hayvana, bitkiye, insana hükmettiği, onlara canlılık bahsettiği açıkça ortadadır. Açığma-Kün'ün yokluğunda Yüzbaşı Burkay hastalanır ve tek devası Açığma-Kün olur. Buradan Yüzbaşı Burkay'ın Açığma-Kün'e âşık olmasıyla birlikte hayatının artık Açığma-Kün'ün iki dudağı arasında olduğu sonucuna varırız. Açığma-Kün'ün ismi Göktürkçedir ve anlamı ise açılan gün, doğan güneş demektir. Güneş nasıl insanlar, bitkiler, hayvanlar ve dahi tüm dünya için önemliyse; dünya üzerindeki hayatın devamlılığını sağlıyorsa, Açığma-Kün de Yüzbaşı Burkay ve etkilediği her canlı için ab-ı hayat yerine geçer. Yüzbaşı Burkay'ın tenasüh geçiren sonraki hali olan Selim Pusat da aynı şekilde Güntülü'nün aşkından dolayı hastalanır, yataklara düşer ve Güntülü'nün hayalini görür. Tenasühten dolayı olaylar benzer bir biçimde tekrarlanır.

Bu masaldaki kadın tipi, kötülüğe teşvik eden ve belaya yol açan bir figür olarak betimlenmiştir. Mitolojik Ana'da zıtlıkların birliğinin bulunduğu esastır. Yani iyilik ve kötülük iç içedir. Bundan dolayı özünde iyi olan Burkay artık aşk hevesine kapılıp kötülüğe bulaşır. Açığma-Kün'ün uyarısına rağmen aşkının ve ihtirasının peşinden giden Yüzbaşı Burkay iyi biri olduğu halde aşkından karşılık görmek ve Açığma-Kün'e kavuşmak için ordusuna ihanet edip şeytanın ordusunda çeri olmak ister. En sonunda Burkay, Şeytan Madar'ın isteğiyle evdeşini Ejderler Kağanı Naranta'ya kurban eder. Burkay'ın karısı, ölürken ellerini kaldırıp şöyle beddua eder:

“Burkay! İyiliğe kemlik ettin. Tanrı seni bedbaht etsin. Kıyamete kadar, dünyaya her gelişinde ruhun ızdırıp içinde çalkalansın!” dedi. Tanrı bu dileği kabul etti. “ (Atsız, 1997, s. 8).

Burkay, söylenenleri yaptıktan sonra çam ağacının olduğu yere gider. Burkay, yaprakları dökülüp kuruyan ağacın yeniden yeşerdiğini ve Açığma-Kün'ün de ağaca yaslandığını görür. Burkay hasret çektiği sevgilisine kavuşur. Açığma-Kün'ü evine götürüp kendine eş edinir. Fakat Açığma-Kün'ü ne kadar sevmiş olsa da aşkına karşılık

bulamadığı için sevda ateşinde yanmaya devam eder. Burkey'in yanına gelen çirkin büyücü kadın, Burkey'in tek çaresinin Açığma-Kün'ün de ona " *Seni seviyorum* " demesi olduğunu söyler. Ancak Açığma-Kün, Burkey'i kâh öperek kâh saçlarıyla Burkey'i sararak Burkey'i oyalar. Aşkına karşılık alamayan Burkey da ızdırap içinde ölür ancak kendisine eş edindiği Açığma-Kün, Burkey'a şöyle der: " *Seni seviyorum* " demek yerine " *Sus, sus, ben de ızdırap çekiyorum* " (Atsız, 1997, s. 10). Masal böyle bitmiş gibi gözükse de aslında her şey yeni başlamaktadır. Aşkına karşılık alamadan can veren Burkey'in yaşamakta olduğu tenasüh döngüsünün ikincisi aşaması tamamlanmış olur. Burkey, evdeşinin ettiği beddua nedeniyle tenasüh yoluyla Selim Pusat olarak bir kez daha dünyaya gelir. Açığma-Kün ise Güntülü olarak Selim Pusat'ın karşısına çıkar. Dr. Çetin Arslan, Burkey'in yaşadığı tenasühle ilgili şöyle bir yorumda bulunmuştur:

"Burkey'in evdeşinin bedduası Budizm'in tenasüh akidesine uygundur. Burkey her metamorfozda (başkalaşım) aynı hatayı yapacak, aynı ıstırapı çekecek ve kıyamete kadar ebedî dönüşü yaşayacaktır. " (Arslan, 2020, s. 5).

Selim Pusat'ın aynı hataları üçüncü kez tekrarladıktan sonra romanın sonuna doğru aniden ortadan kaybolmasının sebebi de budur. Selim Pusat'ın ruhu ceza olarak kıyamete kadar ızdırap çekecek ve Pusat'ın ruhu asla huzura eremeyecektir. Çünkü Pusat, tenasüh döngüsünün ikincisi aşamasında eşinin yaptığı iyiliklere kemlik etmiş, kendisine verilen şansları akıl ve iradesini kullanarak değerlendirememiştir. Ruh Adam romanı temelde iki farklı olay üzerine kurulu olarak gözükse de ana hikâyenin bağlayıcı unsuru tenasühtür. Romanın kurgusu son derece başarılı işlenmiştir.

3.Masaldan Gerçeğe Keskin Dönüş

Romandaki Uygur masalı, Yüzbaşı Burkey'in Kamlançu ülkesinde bir bahar günü çam ağacının yanında parlak bakışlı, ay yüzlü bir kızı görmesiyle başlar. Bilindiği üzere birçok kültürde ilkbahar mevsimi yeniden doğuşu ve uyanışı simgeler. Kahramanın yüreğine sevda ateşi düşer ve aklı başından gider. Selim Pusat'ta da durum aynı şekilde vuku bulur. Selim Pusat, eşi Ayşe Pusat ile evli olmasına rağmen kendisinden yirmi beş yaş küçük liseli bir genç kız olan Güntülü'ye sevdalanır. İki olayda da evli olunmasına rağmen toplumda yasak olarak görülen bir aşk mevcuttur. Yüzbaşı Burkey bu aşk uğruna eşini kurban ederken; eski Yüzbaşı Selim Pusat da eşine karşı iyice ilgisizleşip, yabancılaşır. Hatta oğlu Tosun'u bile görmezden gelmeye başlar. Hatta romanın ilerleyen kısımlarında Selim Pusat, sarhoşken Güntülü'nün evine girmeye bile kalkışır.

Ancak arkadaşı Şeref, Selim Pusat’a engel olur. Romanda Selim Pusat’ın arkadaşı Şeref, Selim Pusat’ın karşısına çıkarak onu şöyle uyarır:

”Onu sevmeye de hakkın yok. Sen bugünün ordudan kovulmuş yüzbaşı olmasan bile Tanrı kut Mete ordusunun yüzbaşı idin. Ya o kız kim? Kimin kızı? Babasının Mersin’de olduğunu söylerken annesinin yüzünden geçen kara buluta bakmadan gördün de bunun üzerinde neye düşünmedin?” (Atsız, 1997, s. 225).

Bu sorular ve uyarılar boşuna değildir çünkü sonrasında Şeref yine:

“Sen niçin böyle oldun Selim? Unutma ki o kız bütün meziyetleri kendinde toplamış bir prenses bile olsa sen evli olduğun için onu sevemezsin. Aşk dediğin oyuncak şey ancak işsiz güçsüzlerin harcıdır.” (Atsız, 1997, s. 225).

Şeref, Selim Pusat’ın sağduyusunu ve mantığını simgeleyen yardımcı bir karakterdir. Şeref, Selim’i gittiği yoldan döndürmeye çalışır ancak bunda başarılı olamaz. Tıpkı iki bin yıl öncesinde de yaptığı gibi kalbinin ve arzularının sesini dinleyen Selim Pusat, nefesine mağlup olmakla kalmaz; arkadaşı Şeref’i de kendi şeref, izzet ve onurunu da hazin bir biçimde romanın bitiminde kaybeder.

Roman kişisi Selim Pusat, tenasüh yaşamaktadır. Selim Pusat’ın zihninde önceki yaşamlarına ait anılar saklıdır. Pusat, bunları hisseder ancak önceki yaşamlarındaki anılarını Yek, Şeref ve Güntülü söylemeden hatırlayamaz. Pusat’ta *”ben bilinci”* de mevcuttur fakat Pusat’ın zihninde bir sis perdesi bulunmaktadır. Selim Pusat’taki bu sis perdesi, Güntülü’yle karşılaşp bu yeşil ve tanıdık gözlere bakmasıyla ve bu gözleri nereden tanıdığını çıkaramamasıyla onu çok zorlar. Ancak kötü ruh Yek’in ve özellikle arkadaşı Şeref’in, Pusat’a önceki yaşamını anlatmasıyla Pusat’ın zihnindeki sisler dağılır ve Pusat her şeyi hatırlamaya başlar. Tenasüh meselesini romanda ironik bir dille ve şaka yollu olarak ilk kez Ayşe Pusat dile getirir:

“Kim bilir? Belki o zamanda da yaşamışsındır. Bu masalda nasıl Mete devrinin izleri, unsurları varsa sende de o zamana ait çok şeylerin bulunduğu muhakkak... Şu farkla ki, masalda o zamana ait şeyler kırıntı şeklinde bulunduğu halde sende yirminci asır kırıntı olarak yaşıyor. Denilebilir ki, sen Mete ordusunun hiç ihtiyarlamadan bugüne erişmiş bir subayısın. Tenasüh akidesinin lehinde delil arayanlar seni görmelidir. Hoş, zaten o nazariye de pek ceffelkalem reddolunacak bir fikir değil ya...” (Atsız, 1997, s. 15). Ayşe’nin sözelimi olarak Selim’e söylediği bu tenasüh meselesi, Selim’in gerçeğini oluşturmaktadır.

4.İnsanın Özü Değişmez Ruhu Aynı Kalır

Yüzbaşı Burkay, beden olarak Selim Pusat'a dönüşse bile Burkay'ın özü ve doğuştan getirdiği mizacı aynı kalmıştır. Zaman ve dönem değişse de fikir, mizaç gibi unsurlar değişmediği için tekrar yaşanan olaylar ve durumlar romanda döngüyü meydana getirmiştir. Bu döngüyü sağlayan da tenasüh olmuştur. Yüzbaşı Burkay'ın karısında görülen fedakârlık durumu, Yüzbaşı Selim Pusat'ın karısı Ayşe'de de vardır. Öyle ki Ayşe, kocasının çektiği acıdan ve melankoliden kurtulması için onun bir başkasını sevmesine bile razıdır. Bu durum, Ayşe'nin de aslında Yüzbaşı Burkay'ın evdeşi gibi iyi yürekli ve kendinden fazlasıyla ödün veren bir insan olduğunun ipucunu bizlere vermektedir. Zaman ve mekân değişse de tenasühten dolayı üstlenilen roller ve davranışlar değişmemiştir. Romanın ilerleyen safhalarında Ayşe ile Selim arasında, Ayşe'nin öğrencileri olan kızların güzelliği ve bir şiir kadar güzel olmalarıyla ilgili bir bahis geçmektedir. Selim bu tasviri saçma bulur. Sonrasında ise Selim'in aklına askeri lise dönemindeyken kendi yazdığı şiirler aklına gelir:

“Aşkınla senin bunca gönül etmede nâle,

Uğrunda akan gözyaşımız oldu şelâle,

Onmaz kara sevdamızı kan söndürecektir...” (Atsız, 1997, s. 67).

Selim, yazdığı şiiri gülünç ve yetersiz bulur. Oysa Selim'in, asırlar öncesinde yazdığı bir şiir yüzünden hayatının tümünden değişeceğinden henüz haberi yoktur. Selim'in aklından şöyle geçmektedir:

“Ne garip!.. Yine beyninde garip bir şeyler oluyor, kendisini çok eski zamanlara götürüyordu. Son günlerde acayip bir hal پیدا olmuştu. Bir hâdisse, bir söz onda anlaşılma tedâiller yaparak asırlarca evvelki bir zamanı, bir şahsı düşündürüyor, kendisi o zaman varmış da o hâdiseyi ve şahsı hatırlıyormuş gibi oluyordu. Şimdi yine içinde, kökü çok eskilerde olan bir sıkıntı vardı. Bu öyle üç yıl önceki bir ızdırabın eseri değildi.” (Atsız, 1997, s. 68).

Selim'in bu düşüncelerinden anlaşılacağı üzere kendisi daha Güntülü ile karşılaşmadığı halde, asırlar önce yaşadığı ve yaşattığı felaketi ve sıkıntıları hatırlamadığı halde tenasüh sayesinde bunları sezmektedir. Selim, Güntülü ile karşılaştığında ise geçmişin örtüsü kalkacak ve Selim için taşlar yerine oturacaktır. Selim Pusat, (Yüzbaşı Burkay) sadece beden olarak farklılaşmış; mizaç ve ruh olarak ise aynı kalmıştır. Buna bağlı olarak da Selim'in ruhsal durumu asırlar önceki ruhsal durumu ile aynıdır. Bu ayniyet, benzer vakaların yaşanmasına sebep olacaktır.

Selim Pusat'ın hapis sürecinden sonra sık sık gittiği yer, gizli mabedi gibi anlatılan Çamlı Koru, romanda ilk olarak şu şekilde karşımıza çıkar: *“Arasıra Çamlı Koru’ya gidiyor, fakat kimsenin bulunmadığı akşam saatlerini yahut yağmurlu ve rüzgârlı havaları seçiyordu.”* (Atsız,1997, s. 69).

Selim, yalnızlığıyla baş başa kalmak için ve önceki yaşamıyla bağlantılı olarak Çamlı Koru’ya gitmektedir. Çamlı Koru, romanda bir gizem unsuru olarak rol almaktadır. Bu gizem unsuru, yine ruhlarla ve Tanrı ile bağlantı kurmaya yarayan bir mit, bir sembol olarak karşımıza çıkar. Romandaki kırılma noktalarının burada gerçekleşir. Selim, kendisine seslenen gizemli kadın sesini ve okuduğu şiiri ilk kez Çamlı Koru’da duyar:

“Selim, ölüme susamış bir gönüllü gibi bu sestten haz duyarken birdenbire Ayşe’yi hatırlayarak dalgınlığından uyandı ve kendisini bu kadar tatlı ve ilahî bir sesi duymaktan alıkoyan zevcesine karşı içinde derin bir içbirar hissetti. Fakat içbirarını çabuk unuttu” (Atsız, 1997, s. 71).

Selim Pusat, ilahi olarak nitelendirdiği kadın sesini ilk kez Çamlı Koru’da duyar. Bu ses, Selim Pusat'ın ruhuna işler. Çünkü aslında bu ses, Açığma-Kün’ün yani Güntülü’nün sesidir. Selim, Yüzbaşı Burkay iken” *Tanrı-Kan Katun”* olarak gördüğü ve sevdiği bu kızın sesini asırlarca yıl sonra yeniden başka bir bedendeyken işitince kendinden geçip; büyük bir haz duyar. Bu ilahi ses, ona kaderini ve başına gelecekleri fısıldamaktadır:

“Kalbin benim olsun istiyorum çünkü mukadder...

Cismin sana yetmez mi? Çabuk kalbini sök, ver!

Yoktur bu âlemde de kurtulmaya bir yer!

Mutlak seveceksin beni, bundan kaçamazsın... ” (Atsız, 1997, s. 72).

Selim, Börü iken de Yüzbaşı Burkay iken de yalnızca bir pars bakışlı kıza sevdalanmıştır. Selim’in kaderinde Güntülü vardır. Bu mukadderat olarak Çamlı Koru’da Güntülü’nün amirane edasıyla söylenmektedir. Bu aşk döngüsünün tekrarlanması, Yüzbaşı Burkay’ın evdeşinin bedduası ile başlamıştır. Yüzbaşı Burkay, tenasüh yoluyla yeniden doğduğunda ve ruhu Selim Pusat’ın bedeninde tecelli ettiğinde yaşanacaklar bellidir. Selim Pusat, en başından aşka mahkûm olmuştur. Güntülü ise vaktin geldiğini, Selim’in bu aşka teslim olması gerektiğini söylemektedir. Tenasüh yoluyla Burkay’ın, Selim Pusat olarak cisim değiştirdiğinin bir kanıtı da şudur:

“Selim birdenbire unutulmuş eski bir sevgiliyi hatırlar gibi oldu. Ses onun sesiydi. Enerjik bir zihin hamlesiyle eskiden az veya çok gönül yakınlığı duyduğu bütün sevgilileri aklından geçirdi. Bu ses onlardan hiçbirisinin değildi. Fakat tanıdığına o kadar emindi ki yanılmasına imkân yoktu. Hatırlamak istedikleri bir adı düşünen, bulamayan, dilinin ucuna kadar geldiği

halde söyleyemeyen insanların sıkıntısı ile elini alnına götürdü. Evet biliyordu... Bu sesi çok iyi biliyordu... Hatta işitmiş olduğu yeri de hatırlıyordu. Fakat içindeki garip bir duygu bu biliş ve hatırlayışın zamanını çok eski, inanılmayacak kadar eski zamanlara götürüyordu (...)” (Atsız, 1997, s. 72).

Selim’de binlerce yıl önce yaşadığı ve yeniden yaşayacağı büyük aşkın ilk kıvılcımı Çamlı Kuru’da tekrar alevlenir. Selim için hatırlama ve uğradığı lanet dolayısıyla yeniden bedel ödeme vakti gelip çatmıştır. Bu sebeple Selim, manevi bir acı duymaktadır. Selim’in binlerce yıl öncesinden aldığı beddua ve bunun sonucunda uğradığı lanet, ondaki hüznün ve mutsuzluğun asıl sebebidir.

5.Aşkı Duyuran Yek Ve Selim’in Aşına Olduğu Yeşil Gözler

Romadaki Yek tipi, vakaya düğüm atan ve Selim’in aklını bulandıran birdir. “Yek’in kelime anlamı kötü ruh, yani şeytandır. Yek, bir sembol olarak kullanılmıştır ve Selim Pusat’ın nefisini temsil etmektedir. Yek, daha Selim Güntülü’ye âşık olmadan şunu der: (...) “Siz de kendinizden yirmi beş yaş küçük bir kıza âşık olabilirsiniz” (Atsız, 1997, s. 100). Yek, daha sonradan Selim Key (iyi) adını kullanarak Selim Pusat’ın karşısına doktor olarak çıkar. Selim Key, görünüş olarak Yek’in aynısıdır. Selim Key, bu sefer Selim Pusat’a alkolü bırakmasını ve perhizi tavsiye edip onu ruhî sıkıntılara sokacak şeylerden uzak durmasını da tavsiye eder. Bir yanda vesvese veren Yek (şeytan) varken bir yandan da yararlı tavsiyelerde bulunan Key (iyi) vardır. Kısaca, romanda zıtlıkların birleşimi sonucu yaşanan olaylar vardır. Ayşe Pusat, yaşanılacaklardan habersiz bir biçimde Selim’in “kahraman kızlar“ olarak nitelendirdiği Aydolu, Nurkan ve Güntülü’yü evlerine davet eder. Selim ve Güntülü arasındaki ilk düğüm burada atılır. Çünkü Güntülü’nün yeşil gözleri, Selim için binlerce yıl öncesinden izler taşımaktadır.

(...)”Güntülü’nün kendisini seyretmekte olduğunu farkederek gözlerini ona çevirdi. Bu kıızı tanıyordu. Fakat nereden? İşte yine o garip ve anlaşılmaz sıkıntıya düşüyordu. Kendisine bakan bu yeşil gözler hiç de yabancı olmadığı halde aşinalığının çok eski, tasavvur olunamayacak kadar eski bir zamanda olması intibai Selim’i çileden çıkarıyordu.” (Atsız, 1997, s. 106).

Selim’in önceki yaşamından tanıdığı bu kızdan ilk etkilenişi bir göz temasıyla olmuştur. Binlerce yıl önce Selim’in aklını başından alan bu yeşil gözler, Selim’i yine etkisi altına almıştır. Selim, bu yeşil gözlere aşınadır. Ancak Selim, tenasüh sürecinden geçtiği için önceki yaşamına ait olan anıları silik ve pusludur. Selim bu sebeple bu yeşil gözleri hatırlayamadığı için

kendisine öfkeli. Bu hatırlayamayıp sürdükçe Selim'in zihni bulanır ve Selim, derin düşüncelere dalar. Güntülü'nün gözleri, Selim'in zihnini fazlasıyla meşgul eder.

6.Mitolojik Ana-Tanrıça İle Kutsal Çam Ağacı Arasındaki İlişki

“Eski Türk halklarında ağaç ana, analar anası hatta doğrudan doğruya insanların kabilelerin, halkların ulu babaları gibi kendini gösterir. Nitekim Uygurların menşe mitlerinde ağaç, ana baba olarak telaki eder” (Bayat, 2007, C. 1, s. 179.)

Ruh Adam romanında Güntülü'nün babası hiçbir bölümde karşımıza çıkmaz. Güntülü'nün annesi vardır fakat babasından neredeyse hiç söz edilmez. Burkay, (Selim Pusat) Uygur döneminde Açığma-Kün'e çam ağacının yanında âşık olur. Gerçek zamanda, yirminci yüzyılda ve farklı bir kimlikle roman kişimiz olan Güntülü ise keskin ve büyüleyici bakışları sayesinde kutsal bir dişi varlık olarak resmedilmektedir. Kutsal dişi varlıkta (Mitolojik Ana) zıtlıklar bir arada bulunmaktadır. Mitolojik Ana-Tanrıça hem ölüm hem de yaşam gibi iki zıt olguyu temsil eder. Mitolojik Ana'da bulunan ölüm-yaşam gibi zıtlıkların tezahürü Ruh Adam romanında normalde sıradan bir insan olan Börü Kayı'nın ölümü tadıp tenasüh yoluyla yeniden doğmasıyla birlikte başlar. Börü Kayı, tenasüh yoluyla yeniden doğarak Yüzbaşı Burkay bedenine bürünür. Burkay, çam ağacının yanında Açığma-Kün ile tanıştıktan sonra onun uğruna günahlar işleyerek fizikî ölümüne giden ilk düğümü atmış olur. Burkay, aşkına kavuştuğunu sanırken Açığma-Kün'den karşılık bulamaz. Çünkü Burkay, en başından Açığma-Kün gibi doğaüstü bir yaratıkla tanışıp, ona âşık olduğu için de lanetlenmiştir. Yani bundan ötürü Selim Pusat formunda da mutluluğa erişemeyeceği bellidir. Zıtlıkların tezahürü meselesi iyi-kötü gibi iki zıt faktör halinde de karşımıza çıkmaktadır. Güntülü, görünüş itibarıyla güzel ve iyi huylu gözükse de aslında sinsi, kurnaz, hatta şeytanın yani Yek'in, Pusat için kurduğu bir tuzak konumundadır. Açığma-Kün, yirminci yüzyıldaki adıyla Güntülü; bela açan, insana, hayvana hükmeden doğaüstü bir güç, bir Mitolojik Ana-Tanrıça olarak romanda yer almaktadır. Bu Mitolojik Ana'nın çam ağacı ile bağlantısını şu alıntıyla açıklayalım:

“Mitolojik ana ağaçla bağlantılıdır. Hatta Mitolojik Ana, Toprak Ana olarak da geçer. Ağaç, kökleriyle toprağa bağlı olduğu için bu bir varsayım değildir. Bu durum şöyle açıklanabilir:” Mitolojik Ananın ağaçla bağlılığı ağacın, dünya modelinde her üç alemi birleştirici ve merkez simgesi ile ilişkili olmasındandır” (Bayat, 2016, C. 2, s. 19).

Mitolojik ve ölümsüz bir varlık olan bu kızın ölümsüzlüğü ve canlılığı temsil eden bu ağacın yanında dolaşması ve bu ağaca yaslanması ruhlarla da bağlantı kurduğu içindir. Zaten Açığma-Kün de onun başkalaşmış hali Güntülü de Yüzbaşı Burkay'ın (Selim Pusat) kalbinin ve ruhunun peşindedir. Burada iyi bir niyetin esamesi yoktur.

Açığma-Kün'ün kutsal dişi figürü yani Mitolojik Ana-Tanrıça olduğunun bir kanıtı olarak şunu sunabiliriz: Yüzbaşı Burkay, Açığma-Kün'e kavuştuktan sonra ona "Peri *Kan Katun*" der ve bununla da yetinmeyip Açığma- Kün'e "Tanrı *Kan Katun*" diyerek bu sembolün gerçekliğini ortaya koyar. Kutsal dişi, Mitolojik Ana (Tanrıça) Fuzuli Bayat'a göre şöyledir; "Mitolojik Ana'nın değişmeyen işlevi doğuran ve yutan, başka bir değişle hayatın ve ölümün simgesi olmasıdır. Hayatın simgesi olan Umay'ı, ölümün simgesi olarak da Erlik'i ortaya çıkaran Mitolojik Ana'dır. O zıtlıkları birleştirerek bir bütün oluşturmakta, mutlak iyiliğin simgesi olan Gök Tanrı'nın yaratıcı demiurg olan Ülgen'in, dağıtıcı kötü güç olan Erlik'in yapısında mevcuttur" (Bayat, 2016, C. 2, s. 12).

Güntülü, Mitolojik Ana olarak kendi içinde iyilik ve kötülük barındırmaktadır. Bu mitolojik varlıkta zıtlıklar bir arada bulunmaktadır. Güntülü'nün Yek ile bağlantısı olduğunu da Bayat'ın bu tespiti doğrulamaktadır. Güntülü, dışarıdan ve özellikle Ayşe Pusat tarafından bakıldığında zeki, terbiyeli, iyi eğitilidir. Güntülü, Ayşe Pusat'ın deyimiyle "bir şiir kadar güzel bir kız" dır. Ancak Güntülü özünde zalim ve bencil bir kızdır. Romanın sonuna doğru Selim'in Kubudak ile vuruştğu esnada Selim yaralanır ve çok susar. Güntülü, Selim'in yanına elinde bir bardak suyla gelir. Ancak Selim'e suyu vermek yerine suyu yavaş yavaş toprağa döker ve Selim'in acı çekişini izler. Güntülü, Selim'in acı çekişinden zevk alır. Çünkü Selim, başka bir kadını düşünürken yaralanmıştır. Güntülü'ye göre Selim, yalnızca onu sevmelidir. Güntülü rakip kabul etmez. Bir prenses dahi olsa Güntülü'den üstün olamaz. Çünkü yalnızca Güntülü, Selim'in tüm benliğine; ruhuna ve kalbine hükmedebilir. Burada masumiyet ve iyilik perdesinin ardında gizlenen kötülüğü ve acımasızlığı görürüz.

7.Ok Atılamayanlardan Biri

Ayşe Pusat, kocasının keyfinin yerine gelmesi ve biraz huzur bulması için onu öğrencileri ve arkadaşları ile tanıştırmak ister. Hep birlikte Çamlı Koru'ya giderler. Bu geziye Ayşe Pusat'ın arkadaşı Kadriye Hanım, birkaç öğretmen, Aydolu, Nurkan ve tabii ki Güntülü de iştirak eder. Önce Huzur Çayhanesine ardından da Çamlı Koru'ya gidilir. Bu bölümde mekân seçimi olarak Çamlı Koru'nun tercih edilmesi tesadüf değildir. Asırlar önce bir çam ağacı altında tanışan ve asırlar sonra buluşan bu iki ruh, farklı bedenlerde Çamlı Koru'da yeniden bir araya gelir. Bu buluşma ilk başta bir göz teması ile olur ve Selim neredeyse dehşete düşer:

"Manevî bir silkinişle, daldığı âlemden kurtuldu. Kendisine bakmakta olan Ayşe ile göz göze geldikten sonra, ne olduğunu anlamadığı bir kuvvetin zoru ile bakışlarını Güntülü'ye çevirdi ve onun kendisine dikilmiş bakışlarıyla karşılaşınca ürperdi. Bu bakışlar ona hiç de

yabancı olmayan korkunç pars bakışlarıydı. Fakat nerde görmüştü? İşte yine içi acıyla dolmaya başladı” (Atsız, 1997, s. 130).

Selim, Güntülü ile karşılaşmasıyla altüst olmuştur. Pusat, başka bir zamanda ve kendisi başka bir bedene sahipken yaşadığı acı olayları hissetmeye başlamıştır. Selim’in şiirinde bahsettiği; uğruna askerlik vazifesini ve canını feda ettiği kara sevdası şimdi tam karşısındadır. Fakat Selim, henüz Güntülü’yü hatırlamamaktadır. Ancak onun korkunç pars bakışlarını bir yerde gördüğünü hissetmektedir. Lakin nerede görmüştür? Selim henüz bu düğümü çözememektedir.

Güntülü ile yürürken onun sesinden şüphelenen Selim, ondan sevdiği şiirlerden birini okumasını ister. O andan sonra Selim için her şey daha da karmaşık bir hal almaya başlar. Güntülü’nün okuduğu şiir, adeta Selim’in ruhunda bir yangının fitilini ateşler:

“Sevda gibi gizli bir emel ruhuna sinmiş;
Bir haz ki hayalden bile üstün ve derinmiş.
Gökten gelerek gönlüne rüzgâr gibi inmiş;
Bir sır ki bu, ölsen bile asla açamazsın...
Anlatması imkânsız olan öyle bir an ki,
Hülyadaki ses varlığının gayesi sanki...
Bak emrediyor: Daldığın alemden uyan ki
Mutlak seveceksin beni, bundan kaçamazsın...” (Atsız, 1997, s. 133).

Güntülü’den dinlediği şiirin etkisiyle ruhu ıstırapla dolan Selim, bu şiirin kime ait olduğunu Güntülü’ye sorar. Güntülü ise Selim’in gözlerine vahşi parıltılarla bakar ve aralarında şöyle bir konuşma geçer:

- “Bu şiir sizin değil mi?

Pusat hayretle bakarak Güntülü’ye döndü:

-Benim mi? Ne zaman yazmışım?

(...) -Unuttuğunuza göre bin yıl önce yazmış olacaksınız.” (Atsız, 1997, s. 134).

Güntülü’den aldığı cevapla afallayan Selim Pusat’ın kafası karışır. Ancak Güntülü daha da teferruatlı bir cevap vererek Selim’in aklını iyice bulandırmaya başlar:

“Evet! Bin yıldan beri yaşıyorsunuz. Hatta belki de iki bin yıldan beri! Mete’nin askerlerini sadakat sınavından geçirmek için sevgililerine, nişanlılarına, eşlerine ok atmalarını emrettiği ve büyük sevgileri dolayısıyla ok atmayanları idam ettirdiği zamandan beri..” (Atsız, 1997, s. 134).

Kafası karışan Selim, Güntülü’ye” Siz de iki bin yıldan beridir yaşıyor musunuz?” diye sorar. Güntülü de şöyle cevap verir “Niçin olmasın?” (Atsız, 1997, s. 135). Selim, Güntülü’nün

kendisiyle eğlendiğini düşünür. Fakat Selim Pusat, bir çocuğun buna yapmaya cesaret edemeyeceğinde karar kılar. Ardından Selim sorularına devam eder:

- İki bin yıl önce acaba ben neydim?

-Herhalde Mete'nin ordusunda subaydınız (Atsız, 1997, s. 135).

Güntülü'nün söylediklerine inanamayan Selim, Güntülü'nün verdiği bu cevaptan memnun olur. Romanda "kıralcı" olarak nitelendirilen ve bu görüşü nedeniyle askerlikten ihraç edilip hapse atılan Selim için Mete'nin ordusunda bir subay olmak; bir asker için oldukça şerefli ve gayelerin son sınırındır. Selim, şunu sorar: "İkimiz de iki bin yıl önce yaşadığımıza göre o zaman da tanışıyor muyduk?" Güntülü ise şöyle cevap verir: "Elbette tanışıyorduk" (Atsız, 1997, s. 135). Selim: "Peki... Ben o zaman da bir subaydım. Ya siz neydiniz?" Güntülü de Selim'e karşı son darbeyi soğukkanlı bir edayla indirir:

(...)-Ok atılamayanlardan biri... (Atsız, 1997, s. 136).

Bu diyaloglar Selim Pusat'ın tenasüh yaşadığının önemli bir kanıtıdır. Selim Pusat için bundan sonrası daha çetrefilli ve zor bir süreç olarak işler. Selim, Güntülü'nün söylediği sözlerin ve yeşil gözlerinin kendisinde bıraktığı etkiyi hafifletmek için daha çok içer ve işleri, kontrolünü kaybetme noktasına kadar vardırıır. Selim'in geçmiş yaşantısında duyduğu aşkı tekrar depreşerek, bir hastalık gibi kendisinde tekrar nükseder. Selim'e gelen doktorlar bu hastalığın fizikî değil, ruhî olduğunun altını çizerek. Ancak gelen doktorlar aşk yarasını tedavi etmek yerine daha derinleştirip; Selim'in yarasına tuz basıp, Selim'in aşkına sıkıca bağlanmasına sebep olurlar. Zaten gelen doktorlar da Yek'ten (Şeytan) başkası olmaz. Selim her şeyi hatırlayınca doktor kılığına giren kişinin Yek olduğunu da anlar.

8.Benzer Bir Sahne ve İzdırap Duyan Bir Yürek

Güntülü, Selim Pusat'ı okulundaki veda çayına davet eder. Daveti kabul eden Selim, törende ilk başta Güntülü'yü göremediği için Nurkan ve Aydol'u ya Güntülü'yü sorar. Güntülü ise tenasüh döngüsünün ikinci aşamasında olduğu gibi yine ağaca yaslanmış, Selim Pusat'ın gelmesini beklemektedir. Selim ile Güntülü, ağacın orada şöyle bir konuşma yaparlar:

-Niçin bizi daha ilerde karşılamadınız?

(...) -Sizi burada bekledim efendim, dedi ve Selim bu sesi, bu bakışı ve onlardan daha çok ağaca bu dayanışı tekrar hatırladı; yine içi ızdırapla doldu.

Buna benzer bir sahne bir defa daha geçmişti. İşte onun nerde ve ne zaman olduğunu bulamamak Pusat'ı öldürüyordu. Kendini kaybetmiş gibiydi. Dumanlar içinde kaybolduğunu sanıyordu. (...) (Atsız, 1997, s. 182-183).

Selim, Güntülü'yü yani Açığma-Kün'ü hâlâ hatırlamamaktadır. Ancak onu tanıdığını hissetmektedir. Fakat bu genç kıza hissettiği duygular sayesinde ve ilerleyen süreçte zihnindeki dumanlar aralanacak ve Selim için her şey netlik kazanacaktır. Bu arada Selim'in Güntülü'ye karşı özel ilgisi, Selim'in karısı Ayşe Pusat tarafından iyice hissedilir. Ayşe Pusat, bu durumdan rahatsızlık duyduğunu şu sözlerle belirtir:

-Seni güneş değil, gün çarptı (Atsız, 1997, s. 187). Selim'in Güntülü'ye karşı duyguları olduğunu karısı Ayşe fark etmiştir. Ancak Ayşe Pusat, Selim'e karşı imada bulunmakla yetinmiştir.

Selim Pusat, zaman zaman çok eski çağları hatırlar gibi olduğunu; içinde o zaman yaşamış olduğu hakkında garip duyguların belirmediğini hissetmektedir. Selim Pusat, bunları hatırlarken anlatılmaz ve anlaşılmaz bir acı ile çıldıracak hale gelmeye başlamaktadır. Selim Pusat, bu yaşadıklarını bir hastalık gibi görmektedir. (Atsız, 1997, s. 188). Aslında Yüzbaşı Burkey'in ruhunu, benliğini ve kaderini taşıyan Selim Pusat'ın; geçirdiği tenasüh evresinden dolayı ruhu, yeniden başka bir bedende hayat bulduğu için önceki hayatında da karısı tarafından lanetlendiği ve aşkına karşılık alamadığı için Selim Pusat'ın ruhu acı ve ıstırap çekmektedir. Lanetlenen Pusat, henüz bunların nedenini anlayıp, idrak edememektedir. Selim, Güntülü ile geçirdiği anları düşünerek onun sesinden, yırtıcı bakışlarından ve güzelliğinden büyülenerek Güntülü'nün resmini izlemeye koyulur. Aniden bir el sayfayı çevirir ve sayfada Ayşe'nin resmini gösterir. Bu elin sahibi Selim'in arkadaşı Şeref'tir. Şeref, Selim Pusat'ın zihnindeki karanlık noktayı aydınlatarak Selim'in acılarının ve ıstırabının sebebini açığa çıkarır:

“-Biliyorum. Geçmişini hatırlayamadığın için ızdırap çekiyorsun. Seninle Tanrıkut Mete'nin ordusunda birer yüzbaşı değil miydik? Sen o zaman da aşk yüzünden Tanrıkut'un buyruğuna karşı gelerek, bugün başka bir hüviyetle önüne çıkan sevgiline ok atmamak için idam olunmamış mıydın? Pusat! İçinden gelen bu aksi dürtüş nedir? İki bin yıl sonra da aynı delişmenlikle yaşamak sana yakışır mı?” (Atsız, 1997, s. 200).

Selim Pusat, arkadaşı Şeref'in söylediği sözler sayesinde içinde bulunduğu düğümü çözer ve Selim'in zihnindeki sis perdesi aralanmaya başlar:

“Güntülü'yü nereden tanıdığını ifşa etmişti. Demek bu kız, yahut karanlıkta sesini duyduğu esrarlı kadın, iki bin yıl önce idamına sebep olan sevgiliydi. Demek o zaman ona ok atma buyruğunu yerine getirmemiş, bu disiplinsizliği hayatıyla ödemişti.

Düşünüyordu: Başından geçen korkunç bir şeydi ama o korku değil, ızdırap duyuyordu” (Atsız, 1997, s. 201).

Şeref'in söylediği sözlerle gerçeklerle yüzleşen Selim, artık ortada bulunan aşk gerçeğinin yanında tenasüh yaşadığını öğrenmiştir. Bununla birlikte Selim Pusat için olanları

kabullenme süreci de başlamıştır. Selim Pusat, içinde bulunduğu olağanüstü durumdan korku duymayıp bunun yerine bu olağanüstü durum, Selim Pusat'ın ıstırabının şiddetini arttırmıştır. Çünkü duyduğu gerçekler ona derman olmak yerine derdinin binlerce yıldır içinden çıkılmaz bir şekilde sürdüğünü kendisine göstermiştir. Bundan sonra olanlar ise Selim'in akıl ve iradesinin dışında iki bin yıl önce yaşandığı gibi ve Selim'in yaptığı seçimler sonucunda gelişecektir. Ok atılamayan ve uğruna mesleğinden, hayatından vazgeçilen sonrasında; uğruna evdeşine ihanet edilen sevgili ise, binlerce yıl önce olduğu gibi bu hikayedeki yırtıcı, zalim ve umursamaz rolünü oynayacaktır.

Sonunda Güntülü'ye duyduğu aşkı kendine açıkça itiraf eden Selim Pusat için işler iyice çetrefilli bir hal almaya başlar. Doktor yasakladığı halde içkiye tekrar başlayan Selim Pusat, bir gece Güntülü'nün evine girmek üzereyken arkadaşı Şeref, onu yakalar ve Selim'e sert bir biçimde tekrar uyarı ve tenkitte bulunur. Şeref, sözlerine devam ederek Selim hakkındaki hükümlerini sıralayıp; Selim'in önceki hayatında yaptığı gibi iradesiz ve mantıksız bir biçimde nefsine yenilerek gittiği yol hakkında düşüncelerini açıkça söyler:

“- Tanrıkut'un ordusunda iken suçu bir anda işlemiş, buyruğu yerine getirmediğin için idam olunmuştun. Bugün ise suçu bir anda değil, düşünerek, bilerek, isteyerek yapıyorsun Selim! İki bin yılda bu ne büyük değişiklik? Sen böyle mi olacaktın? İradeni çocuk denecek bir kız mı alıp götürecekti? (...)” (Atsız, 1997, s. 226).

Şeref, bu sözlerinin dışında Selim'in eşini ve oğlu Tosun'u da düşünmesi gerektiğini; oğlunun da kendisi gibi bir asker olursa Selim'in ne kadar gururlanacağını, bu durumun Selim Pusat'ın yaşama ümidini yeniden yeşertebileceğini söyler. Sonrasında Şeref, Selim'e veda edip ortadan kaybolur.

8.Geri Gelen Mektup Ve Karşılıksız Bir Sevda

Selim, aşkını kabul edip kaderine teslim olur. Daha sonra da doktorunun yasak ettiği içkiye başlamasıyla beraber tekrar hastalanıp, yatağa düşer. Selim Pusat, adeta kendinden geçmiş bir halde divanları karıştırarak şiir okumaya ve notlar almaya başlar. Kendinde olmadığı bir zaman diliminde aruz ölçüsüyle şiir yazmaya başlar. Selim'in eşi Ayşe Pusat, aynı zaman da bir edebiyat öğretmenidir. Selim'in çeşitli aşk şiirleri okuduğunu ve bir şeyler karaladığını görür. Ayşe, Selim'e fark ettirmeden onu göz hapsine alır. Ayşe, kadınlık içgüdüleriyle Selim'in bu tuhaf davranışlarının nedenini sezer. Ayşe Pusat'ın bu sezgisi, gördüğü bir şiir mısrasıyla içindeki şüphe tohumlarına bir yenisini daha eker. Bu mısra şudur:

“Gözlerle günah işlemenin zevkini tattım...” (Atsız, 1997, s. 231).

Selim'in Güntülü'ye duyduğu aşkı hissedene ama bunu bir kuruntu olarak sayan Ayşe Pusat, başka şeylerle ilgilenmeye başlar. Ayşe, durumu kabullenemez, Ayşe'ye göre kocası Selim, çocuk yaşta bir kıza gönlünü kaptıramaz. Ayşe, içten içe bu durumu kocasına yakıştıramaz. Selim ise hastayken ve neredeyse bilinci yerinde değilken tamamladığı aşk şiirini bir zarfa koyup Güntülü'ye gönderir. Daha sonra Selim, böyle bir şey yaptığını neredeyse unuttur. Selim'in yazdığı şiirdeki Güntülü tasviri, Yüzbaşı Burkay'ın Açığma-Kün'ü severken kullandığı sözlerin neredeyse aynısıdır. Asırlarca yıl geçmiş olduğu halde Yüzbaşı Burkay'ın yani Selim Pusat'ın gözündeki Açığma-Kün (Güntülü) portresinin değişmediğinin kanıtı olan bu sözler, bu kızın ilahî bir varlık olarak bir Tanrıça olarak resmedildiğinin bir ispatı niteliğindedir:

“(...) Gözler ki birer parçasıdır senden İlahın,
Gözler ki senin en katı zulmün ve silahın, (...)” (Atsız, 1997, s. 234).

Yüzbaşı Burkay (Selim Pusat) Açığma-Kün'e önce "Peri-Kan Katun" daha sonra "Tanrı-Kan Katun" demiştir. Buna bağlı olarak Açığma-Kün'ün (Güntülü) Mitolojik Ana Tanrıça olarak yer aldığı bir gerçektir. Selim Pusat da bu gerçeğin farkına vararak; Güntülü'nün gözlerinin, Tanrı'nın bir parçası olduğunu söyler. Yüzbaşı Burkay ve onun ruhunu taşıyan Selim Pusat için de sevdiği kız, yırtıcı pars bakışlarına sahiptir. Yüzbaşı Burkay'a da Yüzbaşı Burkay'ın ruhunu bedeninde taşıyan Selim Pusat'a da bu yeşil gözler, zulmeden bir silah gibi tesir etmektedir. Selim Pusat bunun yanı sıra şiirinde Güntülü'yü taparcasına sevdiğinden, ebediyetten beri sevdiği kıızı özlediğinden bahseder. Burada tenasüh vurgusu yapılır. Selim Pusat, kendi deyimiyle gözleriyle günah işlediği için ukbada (ahirette) sevdiğiyle beraber olamayacağının farkındadır. Hasret çekerek öldüğünde bile bu hasretin ateşinin dinmeyeceğinin bilincindedir. Çünkü ta en başından evdeşine ihanet edip onu kurban ederek Tanrı katında lanetlenmiştir. Selim Pusat, aşkının imkansızlığını; Güntülü'ye yaklaşmanın güç, Güntülü'den uzaklaşmanın da zor olduğunu söyler. Pusat, Güntülü'nün güzelliğinin kalp yoluyla görüldüğünü, gözle görülmediğini söyleyerek şiirini sonlandırır. Bu şiirde Selim Pusat'ın askerlik kimliğinin yansımaları da bulunur. Bir çılgınlık anında kaleme alınan bu şiir, Selim'in derdine çare olmayıp onu kahredecek ve utandıracak birtakım olaylara gebe olur.

Selim, hasta yatağındaiken oğlu Tosun ona bir zarf uzatır. Selim kendi el yazısını tanır. Selim, şiiri okur ve ne kadar çılgınca bir şey yaptığının farkına varır. Yazdığı şiiri bilinçsiz bir şekilde Güntülü'ye göndermiştir. Selim, şiiri yazdığından ve Güntülü'ye gönderdiğinden pişmanlık duymaz. Güntülü, şiiri geri yollayarak ve Selim Pusat'ı reddettiğini belli eder. Selim'in Güntülü'ye neden şiir yazdığı romanda şu şekilde anlatılır:

“(…) Güntülü şiiri geri yollayarak Selim Pusat’ı reddettiğini belli ediyordu. Tekrar gülümsedi: Ya ne olacaktı? Kabul mü edecekti? Peki, bile bile neden böyle yapmıştı? Mecburdu. İki bin yıl önceki macera tekrarlanıyordu. Kader bir kere çizilmişti. Hiçbir kuvvet onu değiştiremezdi.” (Atsız, 1997, s. 235).

Çalışmamızda bahsettiğimiz tenasühten dolayı yaşanan olaylar zinciri meselesine burada parmak basılmıştır. Selim Pusat, akıl ve irade adamıyken kaderin ellerine iki bin yıl öncesinde olduğu gibi tekrar teslim olmuş kendi ifadesiyle” *yeşil bakışlı kasırganın arasında bir ölüm-dirim savaşı yapmaya*” mecbur kalmıştır. Ancak Selim Pusat, bu savaşa iki bin yıl öncesinde de girdiği ve mağlup olduğu için tekrar mağlup olarak tarihin tekerrür ettiğini görecektir. Zaten yaşamaktan zevk almayan ve insan sevmeyen Selim Pusat, aşk savaşında aldığı bu son darbenin tesiriyle bir ölüden farksız duruma gelir. Selim Pusat, aşkta aldığı yenilginin acısıyla Güntülü’ye öfke duymaya başlar. Selim Pusat’a göre; hapisten yeni çıkmış olduğu için Güntülü’nün kendisine gösterdiği yoğun ilgi, kendisinin bu mektup çılgınlığını yapmasına neden olmuştur. Güntülü’nün gösterdiği bu yoğun ilgiden sonra bu mektup yazma çılgınlığını yapan Selim Pusat’a göre; yazdığı mektubun geri gönderilmesi, tam bir soru işaretidir. Ertesi gün Aydolu ve Nurkan Selim Pusat’ın evine gelir. Güntülü ise akrabalarının yanına gittiği için bu mecliste bulunmaz. Aydolu, Selim’e yazdığı şiiri beğendiğini söyler. Selim Aydolu’nun söylediklerini anlamazlıktan gelir. Aydolu, başından beri tüm maceranın farkında olduklarını ve Selim’in Güntülü’ye farklı davrandığını söyler. Selim inkara yeltense de Aydolu, Selim’in gönderdiği şiirin her şeyin ispatı olduğunu söyler. Selim, bu duruma bozulur. Çünkü aşk sırrı ifşa olmuştur. Ama bu kızların üçünün de samimi arkadaş olduğunu bildiği için durumu yine de normal karşılar. Selim Pusat; Aydolu’ya, Güntülü’ye yazdığı şiirin Güntülü tarafından yırtılsa daha iyi olacağını söyler. Aydolu ise Güntülü’nün Selim’e karşı hakaret olmasın diye bunu yapmadığını, bu sebeple Güntülü’nün mektubu geri gönderdiğini söyler. Selim, bu olanlar karşısında çaresiz bir biçimde acı çekmeye devam eder.

9.Büyük Mahkeme

Güntülü, akrabalarının yanına gittiği için uzun süre ortalarda görünmez. Güntülü ile haftalardır görüşmeyen Selim Pusat’ın özlemi şiddetli bir şekilde artar. Böylece Selim Pusat, hayatında ilk kez korku hissiyle de tanışmaya başlar. Selim’in korkusunun sebebi, mektup mevzusundan sonra Güntülü ile ilk karşılaşmalarının nasıl olacağına yöneliktir. Bu sırada Ayşe ile zaten sınırlı olan iletişimi iyice kesilen Selim için evde soğuk rüzgarlar esmektedir. Yani ikilinin ilişkileri artık sürüncemededir. Selim, yalnız başına kalıp sağlığını da hiçe sayarak; son sürat içmeye devam eder. Gittikçe artan özlemi ve içinde bulunduğu korku sebebiyle durmadan

içen Selim'in başına bir gece ansızın, akıl almaz bir olay gelir. Selim'in evinin kapısı acayip bir biçimde çalar. Uzun bir şekilde çalan kapının önünde polis mi, asker mi, bekçi mi, posta memuru mu olduğu ayırt edilemeyen bir adam vardır. Bu adam elinde bir celpname tutmaktadır. Adam, Selim'e celpnameyi imzalamasını ve Selim'in mahkemeden çağrıldığını söyler. Selim, içinde bulunduğu duruma şaşırır. Daha önce hapis yatan Selim için bu durum şaşırtıcı değildir. Yani bu sahneyi zaten yaşamıştır. Adam, Selim'e Büyük Mahkemeden sanık olarak çağrıldığını söyler. Niçin çağrıldığını soran Selim'e adam şöyle cevap verir:

“-Yasak aşktan! ...” (Atsız, 1997, s. 240).

Selim, bu sözlere öfkelenir. Adam, “*Hemen şimdi mahkemeye gideceğiz*” der. Selim ürpererek bu adamın Yek olduğunun farkına varır. Selim ile Yek arasında enteresan bir konuşma yaşanır. Selim, ilk başta her zamanki tutumuyla karşısındakini ciddiye almaz. Yek ile alay eder fakat Selim, Yek ile gitmek zorunda kalır. Birlikte mahkeme yolunu tutarlar. Yek'ten hiç hoşlanmayan Selim, arkadaşı Şeref'ten kendisiyle ilgili gerçekleri öğrenip olanları kabullendikten sonra Yek'in hastayken evine doktor kılığında geldiğini; iş yerinde Osman Fişer kimliğinde karşısına çıktığını, daha birçok kılığa bürünerek kendisinin izinde olduğunun aydınlanmasını yaşar. Selim, bunları Yek'in yüzüne vurur. Olur olmadık yerlerde Selim'in karşısına çıkıp ona vesveseler fısıldayan bu iblisin gücüne, dik duruşuna şaşırarak Selim, bu iblisten öğrenirken aslında kendisinden öğrenmektedir. Psikolojide projeksiyon (yansıtma) olarak tanımlanan bu durum, Selim ile Yek ilişkisinin dinamiğinin temelini oluşturmaktadır. Yek, Selim'in aynası konumundadır. Yek, Selim'in çirkin ve kötü huylarını; günahlarını, arzularını ve nefsini temsil etmektedir. Bu sebeple Selim, Yek'ten hoşlanmamaktadır.

Selim için işlediği yasak aşk suçuyla yüzleşip; yargılanma, günah çıkartma ve kendini savunma vakti gelip çatmıştır. Selim'in duruşması başlar. Selim, Tanrı'nın huzuruna çıkar. Romanda Tanrı muhteşem bir ışık olarak anlatılmaktadır. Yapılan bu tasvirde Şamanizm ve Budizm dinlerinin tesiri vardır. Ancak bu Büyük Mahkemede, İslam'daki meleklerle ve İslam'daki son peygamber Hz. Muhammed'e de yer verildiği için bu mahkemede İslami öğelerin varlığı yadsınamaz bir gerçek olarak yer almaktadır. Selim, mahkemede; Cebrail, Mikail ve İsrail'i de görür. Selim'in hesap günü için her şey hazırdır. Mahşer meydanına yakışan bir biçimde meydana büyük bir kalabalık bulunmaktadır. Önce sırasıyla meleklerden başlayıp Selim'den şikâyet edilir. İlk önce Cebrail söze başlar. Kıyamete kadar dinlenmek hakkı olduğu halde Selim'in bu hakkına iliştiğini söyler. Selim'in gönlündeki fırtınalar sebebiyle rahatsız edildiğini söyler. Cebrail, bu fırtınaların yalnızca kendisinin peygamberlere vahiy götürürken duyulduğunu söyler. Selim'in kendisinden yirmi beş yaş küçük bir kızı sevdiğini, hepsinden daha kötüsü bu sevgisini açığa vurduğunu söyler. Bir subay için en büyük günahın

bu olduğunu ifade eder. (Atsız, 1997, s. 245). Selim, bunun doğru olduğunu söyler. Ardından da Mikail şikâyeteye başlar. Mikail de Selim'in gönlünde bazen nisan esintileriyle birlikte karakış boraları da estiğini; Selim'in gönlünün, mayıs güneşiyle ısınıp bazen de ağustos güneşiyle kavrulduğunu, Selim'in kendisine rakip olduğunu söyler. Mikail, Selim'in iradesini kullanmadığını, bir subay için en büyük günahın bu olduğunu söyler. (Atsız, 1997, s. 246). Selim yine tüm bunların doğru olduğunu söyler. Mikail (a.s) bilindiği gibi; Allah'ın takdiri ve iradesi sayesinde iklim olaylarından sorumlu melektir. Mikail (a.s) de Cebrail (a.s) gibi görevini yapmaktadır. Cebrail'in (a.s) görevi bittiği halde Mikail'in, (a.s) dünya var oldukça Allah'ın izni ve kudreti sayesinde görevi devam etmektedir. Selim Pusat'ın gönlünde esen yer yer fırtına şeklinde vuku bulan, yer yer de ılık bir esinti şeklinde tezahür eden aşk belirtileri de iklim olaylarından sorumlu bu meleği rahatsız etmektedir. Kısaca Selim'deki doğaüstü bir varlığa duyulan kara sevdâ, Selim'in gönlünde de yine doğaüstü ve olağanüstü durumlar yaşanmasına sebep olmaktadır. Öyle ki Selim'in gönlündeki bu kara sevdâ insan dışındaki varlıkların (meleklerin) bile rahatsız olup, görevlerini yapmalarına mâni olmaktadır. Selim'in kara sevdâsı, Tanrı'nın oluşturduğu düzen ve intizama karşı gelmektedir.

Orada bulunan meleklerin sonuncusu İsrâfil söze başlar. Selim'den şikâyet etme sırası ondadır:

“-Benim vazifem kıyamet günü olacaktır. O güne kadar buyruk beklemeye mecburum. Selim Pusat'ın gönlünün içindeki feryatlar o kadar acı ve gürültülü idi ki insanlar duysa hepsi ölür; benim sûrumu öttürmeme lüzum kalmazdı. Bütün bunlar kendisinin günahından doğdu. Günahlarını araştıra araştıra ilk sebebe gidince bunu öğrendim. İnsanların türlü fikir çalkantısıyla boğuştuğu bir çağda o kırallık taraftarıydı. Ülkesinin kanunlarını tanımaz olmuştu (Atsız, 1997, s. 246).

Heybetli ses yine bunların doğru olup olmadığını sorar. Pusat, bunların doğru olduğunu söyler. Selim, bütün olanların ilk sebebinin ” *kıralcılık* ” olduğunu kabul eder. Fakat bu idealini ilk günahı olarak kabul etmez. Çünkü Selim, Tanrı'ya şöyle der: “*Bütün o muhteşem kralları sen yarattın!*” (Atsız, 1997, s. 246).

Selim'in bu son cümleyi söylemesinin sebebi, insanı yaratanın Tanrı olduğu için Selim'in Tanrı'ya karşı bir başkaldırısı ve kendisini savunmasıdır. Elbette, Tanrı insanı yaratmıştır. İnsanın kaderini tayin etmiştir. Ancak Tanrı, insana; akıl, irade ve seçim şansı da bahşetmiştir. Selim Pusat'a tenasüh dolayısıyla başka bedenlerde üç kez yeniden doğuş şansı verildiği halde; Pusat, aynı yollara sapmış, aynı yarlardan düşmüştür. Aklını ve iradesini kullanamamıştır. İki bin yıl önceki hatalarını tekrarlamıştır. Romanda da düzenli olarak akıl ve irade kavramlarına

vurgu yapılmıştır. Selim Pusat bu iki gücü (akıl ve irade) Güntülü karşısında kullanamadığı ve nefsine yenik düştüğü için aklının kontrolünü elden bırakmış ve hislerine teslim olmuştur. Pusat, kendisini hislerinin boyunduruğu altına bırakmıştır. Selim Pusat aslında kendi içinde de bir hapisane kurup ruhunu hapsetmiştir. Selim Pusat, kendi içindeki ıyametini acı ve ıstırap dolu bir şekilde yaşamıştır. En sonunda Selim Pusat; gururunu, onurunu ve ”şerefini” tamamen kaybetmiştir ve Tanrı huzurunda günahkâr olmuştur. Selim Pusat’ın elinde kalan tek şey ruhu olmuştur. Ruhu da acı ve ızdırapla cebelleşmiştir. İnsanın özü; bedeni değil, ruhu olduğu için Selim Pusat ne değişebilmiştir ne de yaşananları değiştirememiştir. Yaşanacaklara da gönüllü bir biçimde boyun eğmiştir. Pusat’ın aklı ve iradesi buna yetememiştir.

Selim’in mahkemesinde meleklerden sonra peygamberler konuşur. İlahî Işık ilk olarak Zerdüş’t’e Selim Pusat” *Suçlu mudur?*” diye sorar. Zerdüş, İlahî Işık (Tanrı) karşısında diz çöker ve sonra ayağa kalkıp söze başlar:

“-En büyük suçludur. Çünkü bir kıza gönlünü kaptırdı. Kadınların hepsi Ehrimen’in hizmetkârı, askeridir. Bir kadına tutsak olmak Şeytana kul olmak demektir. Hem de bu bir subaydı ve olgunluk çağındaydı. Kendisinden yirmi beş yaş küçük kıza esir olmakla Şeytan tarafına geçmeye gönüllü olduğunu gösterdi. Ne dünyada, ne de ruhlar âlemindeki hayatımda bundan daha suçlu insan görmedim.” (Atsız, 1997, s. 248).

Selim Pusat, bu suçlamaları kabul etmeyip kendini şöyle savunur:

“-Kadınları neden Şeytan’ın kulu olarak yarattın? Yarattın da o kadınlardan peygamberi nasıl vücuda getirdin?” (Atsız, 1997, s. 248).

Zerdüş’e göre kadınlar şeytanın hizmetkarıdır ve bir kadına kul olmak şeytana kul olmak demektir. Şeytanın hizmetkarı meselesi şu şekilde açıklanabilir: Güntülü, Açığma-Kün iken de çam ağacının orada bulunuyordu. Yüzbaşı Burkay’ın Açığma-Kün ile tanışması ve Açığma-Kün’ü kaybettikten sonra ona yeniden kavuşması bu çam ağacın yanında meydana gelmiştir. Burkay, aşkına kavuşmak için günaha girmiştir ardından lanetlenmiştir. Şeytanın istediği de budur. Kişinin, günaha girmesidir. Burkay’ın çam ağacı etrafında Güntülü ile tanışması, kısa bir ayrılıktan sonra orada Güntülü’ye tekrar kavuşması şeytanın planladığı bir tuzaktır. Mitolojik Ana-Tanrıça, sadece şeytanın isteği doğrultusunda olması gerektiği yerde olmuştur.

Selim Pusat’a gelecek olursak eğer; Pusat, Çamlı Koru’da gizemli bir kadın sesi duymuş, bu sestten etkilenmiş ve Güntülü ile tanıştıktan sonra bu gizemli sesin de Güntülü’ye ait olduğunu yine Çamlı Koru’da anlamıştır. Güntülü, bu tuzaktaki görevini tekrar üstelenmiştir. Bu yaşananlardan sonra Yek’in, Selim’in karşısına çıkması ve Güntülü hakkında konuşması; kendinden küçük bir kıza âşık olacağını söylemesi Güntülü’nün, Yek yani şeytan ile bağlantısını ortaya koymaktadır. En başında Mitolojik Ana’nın içinde Erlik gibi kötü bir ruhu barındırdığı

bilgisi elimizde mevcuttur. Bu bilgidan yola çıkarak Mitolojik Ana-Tanrıça olan Açığma-Kün'ün (Güntülü) masum olmadığı sonucuna varabiliriz. Buradan da Güntülü'nün şeytanın hizmetkarlığını yaptığını doğrularız. Mitolojik Ana'nın, iyi ve kötü ruh fark etmeksizin ruhlarla ve Tanrı ile bağlantısı vardır. Mitolojik Ana'da zıtlıkların birliği elbette ki esastır. Güntülü'de hem iyiliğin hem de kötülüğün yansımaları romanda açıkça görünmektedir. Yek, Selim'e karşı Güntülü'yü kullanıp, Selim'e tuzak kurmuştur. Zerdüş'tün cümlesinde arayacağımız tek kusur genelleme yapmış olmasıdır. Oysaki bütün kadınlar şeytanın hizmetkârı, askeri ya da insana kurduğu hileli oyunlarda tuzak görevi görmezler. Yek, vesvese ve Levh-i Mahfuz'dan haberleriyle “*Siz de kendinizden yirmi beş yaş küçük bir kızı sevebilirsiniz.*” diyerek Selim'in aklına ve kalbine Güntülü'yü sokmuştur. Yek, bunda başarılı olunca Selim Pusat'ın nefsiyle mücadelesi başlamıştır. Ancak Pusat'ın bu mücadelesi kısa sürmüş ve başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Güntülü'nün, Yek'in yani şeytanın Selim'e karşı kurduğu bir tuzak olarak karşımıza çıktığını şuradan anlarız: Selim, romanda sıkça “*şeytan işi*” sözcüklerini kullanmaktadır. Bu işin sonunda da bedel ödeyecek olan yalnızca Selim olur. Zaten mahkemede Güntülü değil, bir insan olarak Selim yargılanmaktadır.

Büyük Mahkeme devam eder. Ardından Buda gelir ve Selim'in neden suçlu olduğuyla ilgili konuşur. Buda, kısaca Selim'in Tanrı'nın yolundan ayrılp bir kızı taparcasına sevdiği için günahkâr olduğunu söyler. Buda, aşkın bir hayal; alemin ise bir kuruntular alemi olduğunu söyler. Yüzbaşı Burkay da onun ruhuna bürünen Selim Pusat da kendinden yirmi beş yaş küçük bir kıza âşık olmuştur. Onu bir put, Tanrı gibi sevmiştir. Yüzbaşı Burkay, Açığma-Kün'e “*Tanrı-Kan Katun*” diyerek sevdiği kızı ilahlaştırmış, Selim Pusat da sevdiği kızın yeşil gözlerinden büyülenerek, kızın güzelliğini ilahî olarak nitelendirmiştir. Özünde inançsız olan Selim'in tek tanrısı Güntülü olmuş, Selim onu taparcasına sevmiştir. Buda ise Güntülü'yü alelâde bir yaratık, geçici bir hayal olarak nitelendirmiş; aşkın bir hastalık ve kuruntu olduğunu ve Selim'i Tanrı'dan uzaklaştırdığını söylemiştir. Gelinek noktada Buda'nın söylediği sözlerin haklı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak Selim, bu sözlerle katılmayıp öfkelenerek kendisini şöyle savunur: Selim, güzel kızları yaratanın da Tanrı olduğunu söyler ve sevmek için insana gönül verenin de Tanrı olduğunu söyler. Selim, güzeli (Güntülü'yü) Tanrı'nın yarattığını ve Tanrı'nın yarattığı gönül sayesinde ve yazdığı kader vesilesiyle Güntülü'yü sevdiğini söyler. Konuşmasının sonunda isyana kalkışarak Tanrı'ya karşı gelir. Ruhunun azap cehenneminde yanmasının adil olmadığını vurgusunu yapar. Aslında Selim, tüm bunların kendi iradesinin dışında yaşandığının vurgusunu yapar. Selim, kaderini kendisinin yazmadığının ve yaratılışında kendisinin bir rolü olmadığını arkasına sığınmaya çalışır (Atsız, 1997, s. 249). Son peygamber

Hız. Muhammed (s.a.v) huzura çıkarak Selim hakkında şunları söyler: Son peygamber, Selim Pusat'ın suçunu açıkça yüzüne vurur. Selim'in şeriata karşı geldiğini ve gayri meşru yola saparak günahkâr olduğunu söyler. Selim'in bir puta tapar gibi Güntülü'yü sevdiğini söyler. (Atsız, 1997, s. 249). Selim, binlerce yıl öncesinde olduğu gibi sevdiği kız tarafından istenmediği halde onun peşinden giderek ve yine geçmiş yaşamında olduğu gibi zevcesine ihanet ederek günahkâr olmuş; tam anlamıyla Tanrı'ya da bu aşk yüzünden şirk koşturmuş. Selim'in amansız aşkı, onu Tanrı yolundan alıkoymuştur. Selim, suçlamalar karşısında kendisini şöyle savunur: Kimseye kötülük etmediğini, kimseye karşı kötü düşünce beslemediğini söyler. Ümitleri kırılmış bir insan olarak avunmayı içkide ve bir güzeli düşünmede bulduğunu söyler. Sonrasında Selim, isyankâr ve sorgulayan bir tavır takınarak savunmasında Bedevî ile kendisini karşılaştırarak kendisinin içki içmesiyle çöldeki Bedevînin içki içmesinin aynı olmadığını; içkinin kendisinde kötü bir durum doğurmayacağını, kendisinin bir kurmay yüzbaşı olduğu için tepkilerini, sözlerini ve davranışlarını kontrol edebildiğini söyler (Atsız, 1997, s. 249). Fakat Selim Pusat, arkadaşı Şeref olmasa sarhoşken Güntülü'nün evine girecek ve belki de sonradan pişman olacağı davranışlarda bulunmuş olacaktı. Ancak bu durum, Selim Pusat'ın arkadaşı Şeref tarafından engellenen başarısız bir girişimi olarak kalmıştır.

Selim, cehennemın en kötü yerinde tek başına yanmaya razıdır. Böylece Selim'in insanlığın erdemine dair inancı yok olup gitmeyecektir. Selim, Tanrı'ya karşı dürüst olduğu için erdemli davrandığını düşünmektedir. Selim, bunca hatasına rağmen de eylemlerinde ve düşüncelerinde kötülük barındırmadığı için de erdemli biri olduğunu düşünmektedir. Selim'e göre erdemli olmak suçsa eğer Tanrı, kendisini cehennemın en kötü yerine atmalı ve Selim, orada cezasını çekmelidir. Mahkeme devam eder. Heybetli ses, Selim'in de kendi savunma tanıklarını çağırmasını ister. Selim de milletin büyük krallarının dinlenmesini ister. (Atsız, 1997, s. 250). Alp Er Tunga söz alır fakat *"Benden sonraki kral onu benden daha iyi tanır"* diyerek sözü Mete Han'a bırakır. İşte burada Selim'in ilk günahının ve tenasüh döngüsünün nasıl başladığını daha net anlarız. Güntülü'nün söylediği *"Ok atılamayanlardan biri"* meselesi ayrıntılarıyla anlatılır. Her şeyin nasıl başladığı şöyle aktarılır:

"-Ben, Selim Pusat'ın milletini yaratan adam. Asıl adımı unuttum. Şimdikiiler bana Tanrı kut Mete diyorlar. Selim Pusat benim ordumda da bir yüzbaşıydı. Börü boyundan Kayı adında bir yüzbaşıydı. Bu Yüzbaşı Börü Kayı, sevgilisini hedef yaparak okla vurması için verdiği buyruğa baş eğmediğinden idam olundu. Bir asker, aldığı buyruğu yapmazsa o hiçbir şey değildir. Görüyorum ki iki bin yılı aşkın bir zamandan sonra ruhu Selim Pusat'ta tecelli

ederek yine bir kıza tutsak olmuştur. Suçludur. Er kişiler vuruşmak için doğarlar. Kızlara tutsak olmak için değil... ” (Atsız, 1997, s. 251).

Börü Kayı, şimdi Büyük Mahkemede yargılanan Selim Pusat’ın ta kendisidir. Yüzbaşı Börü Kayı, aşkı için kralının buyruğuna uymayıp, askerlik vazifesine ihanet etmiş sonrasında Mete Han tarafından idam edilmiştir. Börü Kayı, tenasüh yani yeniden doğuş yaşamış bu sefer de Yüzbaşı Burkay bedeninde dünyaya gelince çam ağacının yanında evli olduğu halde Açığma-Kün’e âşık olmuş, genç kıza kavuşmak için eşini, Ejderler Kağan’ına teslim etmiş ve onu adak olarak sunmuştur. Eşinin ahını alan Yüzbaşı Burkay’ın ruhu bu sefer de huzura kavuşamayıp üçüncü ve son kez Selim Pusat’ın bedeninde dünyaya gelmiştir. Selim Pusat, dönemindeki rejimi beğenmeyerek *”kıralcılık taraftarı”* olmuş ve hapisanede yatmıştır. Buradan çıkınca eşi Ayşe Pusat’a ve çevresindekilere karşı ilgisiz davranan, onlara karşı duvar ören Selim Pusat, karısının öğrencisi ve kendinden yirmi beş yaş küçük bir genç kız olan Güntülü’ye âşık olmuştur. Bu aşkı tek taraflı olduğu için dengesi şaşan ve ruhu ızdırap ve acıyla dolan Selim Pusat, kurtuluş yolunu tekrar içmekte bulmuştur. İçki etkisiyle iradesini, aklını ve gücünü yitiren Selim Pusat, en nihayetinde tek taraflı duyduğu bu yasak aşk yüzünden şimdi Büyük Mahkemede yargılanmaktadır. Selim Pusat suçunu kabul eder ve itiraz etmez. Fakat acı bir biçimde Selim’in çok beğenip ve desteklediği uğruna hapis yattığı krallar bile Selim hakkında onun aleyhine konuşurlar. Selim’in cezasının belirlenmesine neden olacak o konuşmayı Temüçin Cengiz Kaan yapar:

“-Ben Temüçin Cengiz Kaan! dedi. Bizim yasamızda ancak tümenbaşılardan birden çok evdeşi olabilirdi. Bu yüzbaşı dirliğinde bir tek savaşa girmeden, yalnız savaşın dersini dinleyerek kendini asker mi sanıyordu? Benim ordumda nice savaşlara girip çıkmış, yüz adımdan kuşu gözünden vuracak kadar nişancı, bir kılıç çalışta zırhlı gövdeyi ikiye bölecek kadar güçlü bir Yüzbaşı Kubudak vardı. Bir kıza sevdi. Sevdiği kız bu yüzbaşının sevgilisi gibi soyu sopy belirsiz değil, bir Kırgız beğinin dünya güzeli kızıydı. Fakat yüzbaşılıktan yukarı çıkamadığı için onu alamadı. Sevgisini yenememeyi kendine yediremediği için ağı içip öldü. Bu garip isimli yüzbaşı da böyle yapabiliirdi. Ölmekten çekinen yüzbaşı nerde görülmüş, işitmedim. Selim Pusat suçludur” (Atsız, 1997, s. 252).

Selim hakkında bir kral çıkıp da onun suçsuz olduğunu söylemez. Selim, uğruna hayatını mahvettiği, hapis yattığı *”kıralcılık ideailinin”* ne kadar içi boş ve önemsiz olduğunu, Büyük Mahkemede kendisini kurtaramadığını görür. Selim çok üzülüp ölmek ister. Haksız ve suçlu bir kimse olarak cezasını bekler. Selim Pusat’a son darbeyi de ailesi vurur. Dedesi de babası da onun haksız ve suçlu olduğunu belirtir. En sonunda da mahkemeye Selim’in arkadaşı Şeref

çıkarak Selim Pusat hakkında son cümlesini söyler:” *Suçludur... En büyük suçludur.*” der. Selim Pusat, arkadaşı Şeref’e baktığında apoletleri sökülmüş üniformasını görür ve Şeref’in kalbinden kan süzüldüğünü görür. Selim’in gözleri kendi kıyafetlerine dönünce de Pusat, kendi üzerinde de apoletleri sökülmüş üniformasını görür. Oysaki Selim evden çıktığında üzerinde bu kıyafet yoktur. Her şey olağanüstüdür ve akıl almaz şekilde meydana gelmektedir. Selim Pusat’ın lehine konuşan kişi yalnızca annesi olur. Selim Pusat’ın annesi, oğlunu şöyle savunur:

“- *Oğlum belki suçludur ama nihayet her insan kadar suçludur. Felâket geçirmiş, haksızlığa uğramış ve hepsinden mühimi ümidini kaybetmiştir. Ümitsizler uçan kuştan meded umar. Suçu nihayet duygularında kaldığı için bağışlanmaya lâyıktır. Ey büyük ışık. Ey ulu Tanrı! Sen onu bağışla... Merhamet de adalet kadar senin şanına yakışır*” (Atsız, 1997, s. 255).

Sonrasında herkes Selim Pusat’ın işlediği suç için ” *Adalet!*” diye bağırırken Selim Pusat’ın annesi, oğlu için Tanrı’ya ” *Merhamet!*” diye yakarır. Sonrasında Selim’in cezası belirlenerek Selim’e Moğol Kubudak ‘la vuruşma cezası verilir. Büyük Mahkeme sonlanır. Selim birdenbire kendisini tanımadığı, bilmediği bir sokakta bulur. Selim, yaşadıklarının bir rüya olduğunu düşünür ancak Selim, bir rüyanın bu kadar uzun sürmeyeceğinin bilincindedir. Evden çıkarken sarhoş olduğu için ıssız ve تنها sokaklarda saatine bakar ve saatin gece yarısını çoktan geçtiğini görür. Selim etrafında tanıdığı yapılar, ağaçlar ve taşlar görünce geldiği yerin arkadaşı Şeref’in yattığı mezarlığın kapısı olduğunun farkına varır. Şeref’in mezarını darmadağın olduğunu gören Selim, kendi eliyle yaptığı ” *Arkadaşım Şeref*” yazan tahtayı da yerinde bulamaz. Selim ayılır ve arkadaşının mezarını kimin bozduğunu merak edip öfkelenir. ” *Şeref!*” diye bağırırken yerde kendi eliyle yaptığı tahta parçasını bulur ve tahta parçasının üstünde sadece ” *Şeref*” yazdığını görür. Şeref’in Selim’e söylediği gibi Şeref artık yoktur. Bu romanda sembolik olarak iki anlam taşır: Selim hem kendi şerefini hem de değer verdiği yol arkadaşı Şeref’i artık tamamen kaybetmiştir.

10.Vuruşma Günü Ve Selim Pusat’ın Sonu

Moğol Kubudak ile vuruşma günü gelip çatmıştır. Selim, sokağa çıkar. Yek, Selim’i beklemektedir. Yek, Selim’e Çamlı Koru’da vuruşacağını söyler. Selim, Çamlı Koru’ya yaklaşırken üstünde apoletsiz üniforması olduğunu fark eder. Vuruşma yeri için Çamlı Koru’nun seçilmesi tesadüf değildir. Her şey iki bin yıl önce olduğu gibi orada başlamış, orada cereyan etmiştir ve her şey orada son bulacaktır. Selim şimdi sağ elinde kınından sıyrılmış bir kılıç tutmaktadır. Yek ve Çamlı Koru ile ilgili her şey her zaman olduğu gibi yine olağanüstüdür. Her şey Selim’in iradesi dışında akıp giderken Çamlı Koru’daki meydancığa varırlar. Yek konuşmaya başlar:

“-Büyük ışığın buyruğu ile burada Yüzbaşı Moğol Kubudak’la vuruşacaksınız. Suçsuzsanız kazanacaksınız” (Atsız, 1997, s. 264).

Selim ile Kubudak kılıçlarıyla birbirlerini selamlarlar. Selim, bir adım atıp vuruşmaya başlamak üzereyken Kubudak’ın yanında Yek’i görür. Yek, Selim’e onunla hesabı olduğunu; Selim’in işlerini bozup hem de kendisine hakaretler savurduğunu söyler. Yek artık sadece kötü ruhu (şeytanı) değil tamamen Selim’in nefsinin, hırsını ve Güntülü’ye duyduğu ihtirası sembolize etmektedir. Selim, Yek’e sinirlenir ancak Yek’in yanında arkadaşı Şeref’i de görür. Selim, kendi kendine mağlup olduğu; izzetini, nefsinin, haysiyetini ve şerefini yerle yeksan ettiği için artık sadece Moğol Kubudak’ı değil Yek’i ve Şeref’i de vuruşma meydanında görmektedir. Şeref Selim’e şunları söyler:

“-Arkadaşlığımızı bozdun Selim! dedi. İradeni kullanamadın. Vefasızlık ettin ikimizden birinin mutlaka ortadan kalkması lâzım” (Atsız, 1997, s. 266).

Selim, kılıç kuşanmışların yanında Harp Akademisi’nde başına felâket gelmeden önceki dinç halini de görür. Yani Selim, kendi benliğiyle de vuruşacaktır. Harp Akademisi’ndeki dinç hali Selim’e şöyle seslenir:

“-Aslında sen nefsinle vuruşacaksın! dedi. Günahkârsın... Düşmek bir şey değildir. Kalkmamak, düşkün kalmak korkunçtur. Hani sen kıralcıydın? Bu fikir için hayatını zehir ettikten sonra kıralcılığın adını dahi bilmeyen bir kız için kendini neden girdaba attın? Şeref’in durmadan kanayan yüreği bile seni doğru yola getiremedikten sonra yaşayıp da ne yapacaksın? Şeref ölmemiştir. Ölü olan asıl sensin. Burada bunu tescil edeceğiz” (Atsız, 1997, s. 266).

Selim, gerçekten de ölüdür çünkü ruhu üç kez beden değiştirmiştir. Ardından Selim, ilk kılıç darbesini yapar. Gördüğü tüm yüzler Moğol Kubudak’ta birleşir. Selim, suçsuzluğunu ispat etmek için vuruşmayı kazanmak istemektedir. Ancak içinde adeta bir sıkıntı gibi büyüyen bir ölmeyi isteyiş de vardır. Bir ara Çamlı Koru’da Prenses Leyla ile geçirdiği anılara dalınca Moğol Kubudak, vuruşmada öne geçer. Kubudak, Selim’in göğsüne ani bir kılıç darbesi indirir. Selim, dizlerinin üstünde yere çöker. Sonra Güntülü elinde bir bardak suyla Selim’in yanına gelir ve şunlar yaşanır: Güntülü’nün, yine zıtlıkların birliğinden kaynaklanan iyilik-kötülük, sevgi-nefret gibi ikilikleri yüzünden, Selim yaralanınca; bir yandan merhamet eder gibi elinde bir bardak su tutup, aynı zamanda Selim’in bir başkasını düşünürken yaralandığı için Güntülü’nün hırs ile kendi deyimiyle rakip kabul etmediği için Selim’e suyu vermemesi, Mitolojik Ana- Tanrıça figürüne tam olarak uymaktadır. Bu yaşananlar ve Güntülü’nün söyledikleri, mahkemede Güntülü hakkında söylenen şeylere de açıklık kazandırır. Güntülü’nün hakikaten de Yek yani şeytan ile iş birliği içerisinde olduğunun kanıtıdır.

Güntülü'nün söylediği şu sözler de bu kızın gizeminin çözülmesini sağlayıp; Güntülü'nün hem Selim'e acı çektirip hem de Selim'in günah işlemesi için çabaladığının kanıtıdır:

“-Bu suyu sizin için getirdim efendim. Fakat bir de prenses seviyorsanız suyu ondan bekleyin. Ben gönüllere tek başıma hükmetmek isterim. Uğrumda ölenlerin idamla veya susuz kalarak can vermeleri bana aynı derecede zevk verir” (Atsız, 1997, s. 269).

Güntülü, Selim'e bunları söyledikten sonra elindeki suyu yavaş yavaş yere boşaltır ve elindeki bardağı da uzağa fırlatır. Selim, ızdırap çeken bakışlarla tek bir kelime söylemek ister ancak bunu yapamaz. Çünkü Selim hem yaralı hali hem de ızdırap ve acı çeken haliyle tek kelime bile söylese bu durum Selim'in bayılmasıyla neticelenebilir. Daha sonra Çamlı Koru'da sert bir rüzgâr eser ve rüzgâr bütün ağaçları ırgalar. Güntülü kaybolur ve Selim yapayalnız kalır. Selim ölmeyi ister yavaş yavaş gözleri kapanır ve Selim oracıkta bayılır. Selim, hastanede gözlerini açıp avcunu sıkarak ve hayatta olduğunu anlar. Selim, bazı sesler işitir ve oğlu Tosun'u ardından da Güntülü'yü düşünür. Selim'in aklında ve fikrinde yeniden Güntülü vardır. Selim, Güntülü'nün kendisine neden suyu vermediğini düşünür. Selim'e göre yaşanan bu durum *“Acaba bu bir düşmanlık mıdır yoksa bu bir ilgi midir?”* Selim, Güntülü'nün kendisinin benliğine tamamen hâkim olduğunu ve Güntülü'ye tamamen teslim olduğunu anlar. Selim, sonsuz bir karanlıkta gözlerini yumarken Güntülü'yü sevdiğini düşünür. Yani her şey gün gibi ortadadır.

Selim, hastanede gözlerini açar ve hemşire ona bir bardak su içirir. Selim, bu su sayesinde yeniden dirilmiş gibi hisseder. Çamlı Koru'da Kubudak ile yaptığı vuruşmayı hatırlar ve elini vücudunda gezdirince sargılar içinde olduğunu fark eder. Selim'in içi, yine sıkıntıyla dolar. Selim, huzursuz olduğunu ve yaşamdan tat alamadığını düşünür artık bir manası kalmayan hayattan ayrılmak ister. Selim, sekiz gün sonra evine gelir. Selim, bezgin bir şekilde önce evde yürümeye başlar daha sonra sokağa çıkar. Selim, ortadan kaybolmadan önce son kez oğlu Tosun'u okşayıp, onu kucağına alıp sever. *“Beni unutma”* diyerek evden ayrılır. Ayşe Pusat, tüm bu olan biteni oğlu Tosun'dan öğrenir. Çocuğun anlattıkları en başta kendisine saçma gelse de Ayşe oğluna sorular sorar ve Selim ile ilgili havadisleri oğlu Tosun'dan alır. Tosun, babasının yukardan geldiğini ve kapıdan gittiğini ve kendisi subay olunca yanına geleceğini kendisine söylediğini annesine anlatır. Ayşe, *“yukardan”* sözcüğünü sık sık tekrarlayan oğlunun gösterdiği yöne bakar ve çocuğu bile korkutan bir feryat koparır. Çocuğun gösterdiği yer Selim Pusat'ın duvardaki çerçeveli büyük resminin olduğu yerdir ve bu büyük resimden geriye yalnız çerçeve kalmış; resim yok olmuştur. Yani Selim, vuruşmada kaybettiği için suçlu olduğu ortaya çıkmıştır. Yaşananların sonucunda Tanrı, Selim'in canını almıştır. Tanrı, Selim'in ruhunu Güntülü'nün ruhuyla birlikte ebediyete kadar acı ve ızdırabın eşiğinde kıvrınma cezasına

çarpıtmıştır. Yani Selim'in dünyadaki vakti bitmiştir. Selim'in yaşadığı tenasüh döngüsü de böylece sonlanmıştır. Selim ile Güntülü, artık tamamen ruh olmuş ve bu iki ruh, berzah aleminde ıstırap ve acı çekerek kıyameti beklemeye koyulmuşlardır.

Sonuç

Çalışmamızda mitlerin tarih boyunca Eski Türklerin dinî inançlarında ve kültürlerinde önemli bir rol oynadığına ulaşılarak ve Fuzuli Bayat'ın mit tasnifinden yola çıkılarak totem milerinden olan çam ağacının dünyada hangi isimlerle anıldığından bahsedilmiştir. Çam ağacının eski Türklerde ölümsüzlüğü ve tenasühü simgelediği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçla, kaynak olarak ele aldığımız Ruh Adam romanında da sık sık geçen çam ağacının ve Çamlı Kuru'nun da ölümsüzlüğü, tenasühü, ruhlarla, Tanrı'yla ve Mitolojik Ana-Tanrıça ile bağlantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uygur döneminde geçen masalda çam ağacının axis mundi yani yerin merkezi görevini üstlendiği analiz edilmiştir. Ötüken'de geçen masalda axis mundi yani yerin merkezi olan bu çam ağacının; göğü, yeri ve cehennemi birbirine bağladığı tezine varılmıştır. Yerin merkezi konumunu üstlenen ve kutsal olan bu çam ağacında bulunan kozmik direğin, Yüzbaşı Burkay için tenasühe giden yolun kapısını araladığına ulaşılmıştır. Bunlara dayanarak Kutsal çam ağacının Yüzbaşı Burkay'a İlahî Işık'ın yani Tanrı'nın emriyle ölümsüzlüğü bahşettiğine ulaşılmış olup ancak Tanrı tarafından bahşedilen bu ölümsüzlüğün, romanın sonunda da görüldüğü üzere Selim Pusat için lütuf değil bir ceza olarak verildiği sonucuna varılmıştır. Bunun yanında romanda; akıl, irade, şeref gibi kavramlara sıkça yer verildiği tespit edilerek Selim Pusat'ın, romanın sonunda özellikle şerefini kaybettiği ve nefesine mağlup olduğu sonucuna varılmıştır. Romanın başkahramanları Selim Pusat ve Güntülü'nün, daha önceki çağlarda yaşamış olduğu sonucuna varılmıştır. Romanın başkahramanı Selim Pusat'ın fiziken ölüp ardından, yeniden başka bedenlerde dirilmesinin sebebinin de Pusat'ın tenasüh evresinden geçtiğinden dolayı yaşandığına ulaşılmıştır. Selim Pusat'ın yaşadığı yeniden dirilişin yani tenasühün fiziksel ölçüde meydana geldiği tespit edilmiş; Pusat'ın fitratının değişmediği, doğuştan getirdiği mizacının ve ruhsal özelliklerinin tenasüh evresinde değişmediği çalışmamızda saptanmıştır. Romandaki tenasüh döngüsünün başlangıcının iki bin yıl öncesine, Mete Han dönemine dayandığı tespit edilmiştir. Mete Han döneminde Börü Kayı'nın, Mete Han'ın emrine uymayarak sevdiği kıza ok atmayıp bunun neticesinde Börü Kayı'nın bir ceza olarak idam edilmesiyle tenasüh döngüsünün başladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yani Yüzbaşı Burkay'ın da Selim Pusat'ın da aslında dünyaya ilk kez Mete Han döneminde, Börü Kayı isminde ve bedeninde geldiği kesin bir bilgi olarak sunulmuştur.

Elde ettiğimiz bilgilere dayanarak Açığma-Kün'ün (Güntülü) Mitolojik Ana-Tanrıça'yı temsil ettiğine ulaşılmıştır. Açığma-Kün'ün Mitolojik Ana-Tanrıça tipini temsil ettiği için ıstırap veren ve belaya yol açan, günaha sürükleyen bir yanı olduğu gibi; can bağışlayan, yenilik, tazelik veren, ilahî bir yönünün de olduğuna ulaşılmıştır. Mitolojik Ana Tanrıça olan bu kızın hem ölümü hem de yaşamı temsil ettiğine ulaşılmıştır. Bu Mitolojik Ana-Tanrıça tipinin Tanrısal gücünü kutsal çam ağacından aldığına ulaşılmıştır. Mitolojik Ana'nın iyi özelliklerinin yanında kötü özellikler de barındırarak zıtlıkların birleşimi olduğuna vurgu yapılmıştır. Ruh Adam romanında bahsi geçen ve asıl hikâyenin özünü oluşturan Uygur masalında da Açığma-Kün'ün (Güntülü) Mitolojik Ana-Tanrıça olarak sembolize edildiği ortadadır. Yani bu alemden olmayan Açığma-Kün'ün (Güntülü) ağaç etrafında dolaşmasının ve ağaca yaslanmasının nedeninin diğer alemlerle bağlantı kurduğundan dolayı olduğu tespit edilmiştir. Börü Kayı'nın tenasüh yoluyla yeniden doğarak Yüzbaşı Burkay bedenine büründüğü tespit edilerek Burkay'ın, çam ağacının yanında Açığma-Kün ile tanıştıktan sonra onun uğruna günahlar işleyerek ve Burkay'ın kendi eşi tarafından lanetlenip Burkay'ın bu lanetinin sonsuza kadar sürdüğüne ulaşılmıştır. Burkay'ın lanetinden dolayı Selim Pusat bedeninde de ruhunun huzura kavuşmadığı belirtilmiştir. En başta Uygur masalı ile başlayan bu romanın gerçek zamana ve mekâna yayılarak, karakterlerin başından geçen olağanüstü ve doğaüstü vakaların sebebinin Şamanizm ve Budizm dinlerinde bulunan tenasüh akidesinden kaynaklandığına ulaşılmıştır. Temelde tenasüh akidesi olsa da bunu sağlayanın kutsal çam ağacı olduğuna ulaşılmıştır. Romanın sonunda Selim Pusat'ın (Yüzbaşı Burkay) Tanrı tarafından sonsuza kadar acı ve ıstırap çekmekle cezalandırıldığı sonucuna varılmıştır. Çünkü kahramanımız yasak aşk suçu işlemiş, kendisine şans verilip tekrar dirildiği halde bu şansı kullanamamıştır. Burkay'ın lanetinden ötürü de karşılıksız sevdaya ve acıya mahkûm edildiği; lanetinin sonsuza kadar devam edeceğinin sonucuna varılmıştır.

Kaynaklar

Arslan, Ç. (2020). *Ruh Adam Romanında Tasavvuf Eleştirisi Yahut Tezadı Yaşamak. Edebi Eleştiri Dergisi*, 4 (1), 1-16.

Artun, E. (2005). *Türk Halkbilimi*. İstanbul KİTABEVİ.

Ateş, Ş. (2012). *Yakındoğu Demirçığ Uygarlıklarında Hayat Ağacı İnancı* [Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi]. Yök Tez.

Atsız, H. N. (1997). *Ruh Adam*. Ötüken Neşriyat.

Bayat, F. (2005). *Mitolojiye Giriş*. Karam Araştırma ve Yayıncılık.

Bayat, F. (2007). *Türk Mitolojik Sistemi I*. Ötüken Neşriyat.

Bayat, F. (2016). *Türk Mitolojik Sistemi 2*. Ötüken Neşriyat.

Ergun, P. (2012). *Türk Kültüründe Ağaç Kültü*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Öcal Oğuz, M. (v.d). (2015). *Türk Halk Edebiyatı*. Grafiker Yayınları.